

आभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ८० / अंक : ३० / २०७९ फागुन २६ ज्येष्ठ शुक्रबार / Mar. 10, 2023 / कूल्य रु. १०/-

सर्वोच्चको आदेशप्रति
माओवादीको तीव्र
असन्तुष्टि

काठमाडौं। सर्वोच्च अदालतले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्कमल दाहाललाई पत्राउ गरी अनुसन्धान गर्नुपर्ने मागसहितको निवेदन दर्तागर्न गत फागुन १९ गते शुक्रबार आदेश दिएपछि राजनीतिक बृत्तमा नयाँ तरङ्ग फैलिएको छ। सर्वोच्चले शुक्रबारको आदेशलाई लिखित आदेशका रूपमा आइतबार २१ गते सार्वजनिक गरेपछि माओवादी सहितका ९ दलले बैठक गरेर शान्ति प्रक्रियालाई छिटो दुँगाउने प्रतिवद्दता जनाएका छन्। माओवादी केन्द्रले भने छुटै विज्ञप्ति जारी गर्दे सर्वोच्च अदालतको क्षेत्राधिकारमाथि नै प्रश्न उठाएको छ।

दाहाललाई पत्राउ गरी अनुसन्धान गर्नुपर्ने माग सहित
»» बाँकी ६ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पानि पढ्न सकिन्छ।

पिडक सत्तामा पिडित अदालतमा

काठमाडौं। २०६२/६३ मा भएको बृहत शान्ति सम्झौतालाई आलालाई गर्दै दुँगोमा नपुऱ्याइएको हुनाले नै अहिलेसम्म पिडितले न्याय पाउन सकेका छैनन्। माओवादीले सरकारको नेतृत्व चार पटक गरिसकेको र अहिले पनि माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष नै प्रधानमन्त्री रहेका छन्। पुष्कमल दाहालले विभिन्न समयमा दिएका गलत अभियक्तिकै कारण समस्या देखिएकाले संक्रमणकालिन न्यायसम्बन्धी ऐन संशोधन गरि यथाशिष्ट सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप तथा वेपता छानविन आयोग गठन गर्नुपर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिएको छ। सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग र वेपता छानविन आयोग पहिला नै गठन भएपनि त्यस्ता आयोगहरूले उजुरी संकलन गर्न बाहेक अन्य केही गर्न सकेका थिएनन्। अहिले सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगमा ६२ हजार र वेपता छानविन आयोगमा २५ सय उजुरी रहेका छन्।

»» बाँकी ८ पेजमा

दाहाल सरकारले छिमेकीको स्वार्थ पुरा गर्ने ?

काठमाडौं। प्रधानमन्त्री पुष्कमल दाहाल नेतृत्वमा रहेको ८ दलीय गठबन्धनले मुलुकको हितमा भन्दा दक्षिणी छिमेकी मुलुक भारतको हितलाई प्राथमिकतामा राखेर अधि बढ्ने प्रयास गरेपछि त्यसको चौतफी विरोध भएको छ। दक्षिणी छिमेकी मुलुक रिसाउँ भनेर भारतबाट आयात हुने तरकारीमा विशादीको परिक्षण नै रोकिएको छ। तरकारी प्रत्येक नेपाली जनताका भान्सामा पुग्ने भएकाले तरकारीमा कति विशादी रहेको छ भनेर परीक्षण गर्न अनिवार्य र आवश्यकता रहेको थियो।

नेपाली कृषकहरूले उत्पादन गरेको तरकारीले बजार नपाएको भन्दै कृषकहरूले सङ्कमा तरकारी फलेर बिरोध गर्नुपर्ने माग गर्नुले प्रधानमन्त्रीको चाहना

दाहाल सरकारबाट माओवादीद्वारा मारिएका त्यक्तिका परिवारले न्याय पाउन सबैदैनन्

निष्पक्ष न्यायका लागि निष्पक्ष सरकारको आवश्यकता

के हो भने प्रश्न समेत उठेको छ।

शान्ति प्रक्रियालाई दुँगोमा पुऱ्याउने प्रमुख दायित्व र कर्तव्य भनेको सरकारकै हो। द्वन्द्वकालिन अवश्यमा पिडित बनाइएका र वेपता पारिएका परिवारहरूले १६ वर्षसम्म पनि न्याय पाउन सकेका छैनन् किन र कसेको कारणले उनीहरूले न्याय पाएनन् ?अब त्यसको खोजिएन गरिनुपर्दछ। पिडकहरू भनिएकाहरू सत्तामा पुगेका छन्। एक पटक होइन पटक पटक उनीहरू सत्तामा पुग्दा समेत पिडितहरूले भने न्याय पाउन नसकेकाहरूलाई पिडामाथि पिडा सहेर बस्न बाध्य बनाइएको छ। अहिले पनि पिडकहरू भनि आरोप लगाइएका व्यक्तिहरू नै सत्तामा रहेका र कुनै बेला टाउकाको मूल्य तोन्ने र तोकिमान्नेहरू एकै गठबन्धनमा रहेका छन्। माओवादीले २०५२ सालमा आन्दोलन सुरु गर्दा शेरबहादुर देउवा नै प्रधानमन्त्री रहेका थिए। उनैको पालामा माओवादी आन्दोलनलाई नियन्त्रण गर्न भनेर संकटकाल लगाइएको थियो भने सेना परिचालन समेत गरिएको थियो।

»» बाँकी ८ पेजमा

कस्को लागि मुस्ताङ्मा विश्वविद्यालय ?

काठमाडौं। पुष्कमल दाहाल प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएको ८० दिन पुगेको छ। उनी नेकपा एमाले सहितका अन्य दलको समर्थनमा प्रधानमन्त्रीमा पुस १० गते नियुक्त भएका थिए। तर प्रधानमन्त्री दाहालले संसदबाट विश्वासको मत लिने दिन पुस २६ गते कांग्रेसले प्रधानमन्त्रीलाई विश्वासको मत दिएर दाहाल नेतृत्वको सरकारमा रहेका दलहरूबाट दाहाललाई अलग गराउन विश्वासको मत दिएर ढोक्सा थापेको थियो। राष्ट्रपतिको निर्वाचनको मिति तोकिएको र कांग्रेसको ढोक्सामा उनी परेका थिए। त्यही कारणले गर्दा तत्कालिन सात दलीय गठबन्धन तोडेर प्रधानमन्त्री

दाहालले कांग्रेस सहितका अन्य दलहरूको समर्थनमा प्रधानमन्त्रीमा टिकिरहन आठ दलीय गठबन्धन बनाएर राष्ट्रपतिमा कांग्रेसका उम्मेदवार रामचन्द्र पौडेललाई उम्मेदवार बनाउन सहमत भएका थिए।

प्रधानमन्त्री दाहालले यो अवधिमा अनेक राजनीतिक उतार चढावको सामना गर्नुपरेको छ। त्यो उतार चढाव अरुको कारणले नभएर स्वयं दाहालको राजनीतिक अस्थिर चरित्रको उपज हो। अहिले धैरै मन्त्रालयको कामकाज ठप भएको छ। १६ वटा मन्त्रालयको जिम्मेवारी प्रधानमन्त्रीले नै लिएका छन्। यसैबीचमा उनले तर अहिले कार्यपालिका प्रमुख कार्यकारी

»» बाँकी ८ पेजमा

सरकारबाटे सर्वोच्चको आदेशको अवज्ञा

काठमाडौं। राज्य सञ्चालनका प्रमुख तीन अङ्ग हुन व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका यी तिनै अङ्गको काम, कर्तव्य र अधिकार संविधानले नै निर्धारण गरिएको छ। व्यवस्थापिका संसदले नियम कानुन बनाउन, व्यवस्थापिका संसदले बनाएको नियम कानुनलाई कार्यपालिकाले कार्यान्वयन गर्ने र कार्यपालिकाले व्यवस्थापिका संसदले बनाएको नियम कानुन पालना गरेको छ छैन भनेर न्यायपालिकाले सुझम रूपले हेरेर यदि कार्यपालिकाले गतल कार्य गरिरहेको देखेमा वा कसैले रिट निवेदन दर्ता गराएमा न्याय दिने हो।

तर पछिलो समयमा राज्य सञ्चालनमा यी तीन वटै महत्वपूर्ण अङ्गहरू चुक्दै आएका छन्। अहिले कार्यपालिका प्रमुख कार्यकारी

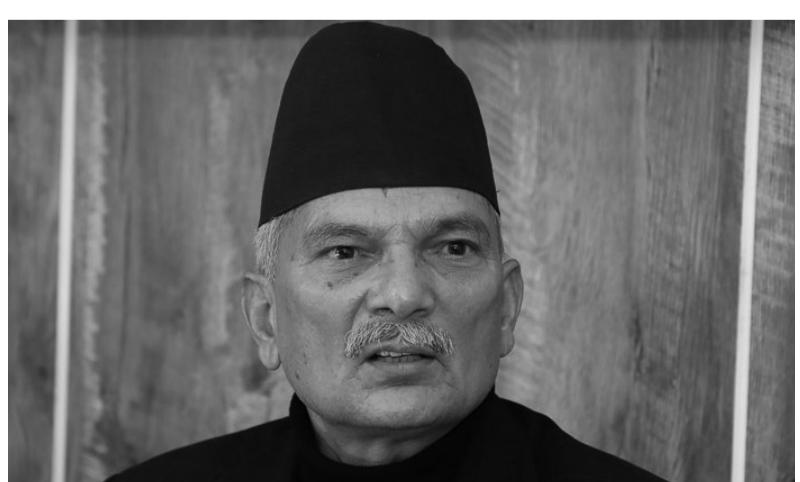

प्रधानमन्त्री र न्यायापालिकाबीचमा तीव्र तिक्ता देखिएको छ। माओवादीले चलाएको १० वर्ष जनयुद्धका बेला माओवादीद्वारा मारिएका र विस्थापित भएका व्यक्तिहरूले आफूहरू पिडित भएको भन्दै न्यायको ढोकामा पुगिरहेका छन्। त्यसै क्रममा गत शुक्रबार मात्र सर्वोच्च अदालतले न्याय मान आउनेलाई न्याय दिनुपर्ने भन्दै पुष्कमल दाहाललाई पत्राउ गरी अनुसन्धान गर्न माग गरेको निवेदनलाई दर्ता गर्न आदेश दिएको थियो।

पिडितहरूले न्याय पाउनेमा सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग र वेपता छानविन आयोगमा निवेदन दिएका भएपनि उनीहरूले १६ वर्षसम्म न्याय पाउन नसकेको

»» बाँकी ८ पेजमा

भट्राई ज्यू ! प्रधानमन्त्री संविधानभन्दा माथि छैनन्

काठमाडौं। नेपाल सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा समेत जघन्य खालका अपाराध आम माफी भित्र पर्दैनन् भनिसकेको अवस्थामा शान्ति प्रक्रियाका कामहरू बेलैमा दुँगाउनुपर्नेमा अहिलेसम कुनै कार्य नहुनुले पिडितहरूले अभि पिडित भएका छन्। भने पिडकहरू समेत सत्तामा पुगिसकेको अवस्थामा हालै सर्वोच्च अदालतले दिएको आदेशलाई विरोध गर्नुको कुनै औचित्य देखिएनन्।

सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग र वेपता छानविन आयोग गठन गरिएका भएपनि त्यस्ता आयोगहरूले पिडितहरूबाट उजुरी संकलन गर्न बाहेक अन्य कुनै काम गर्न सकेका थिएनन्। सत्य निरूपण आयोगमा

करिब ६२ हजार र वेपता आयोगमा करिब २५ सय उजुरीहरू संकलित रहेका छन्। यी दुवै आयोगहरूले ८ वर्षसम्म उजुरी संकलन गर्नुवाहेक अरु कुनै काम गर्न सकेका छैनन्। सर्वोच्च अदालतले शुक्रबारको आदेशमा फौजदारी न्याय प्रक्रिया निस्किय शुन्य वा निष्प्रभावी अवस्थामा रहनु हुँदैन भनेको छ। त्यसमा थप भनिएको छ सशस्त्र द्वन्द्वकालमा भएका गम्भीर मानवाधिकार उल्लंघनका घटनाले शान्ति सम्झौता नेपालको संविधान यस अदालतबाट भएका फैसला तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानुन र सिद्धान्त बमोजिम पिडितले सत्य तथ्य जानकारी पाउने तथा न्याय र परिपुरण पाउने विषय विभिन्न

»» बाँकी ८ पेजमा

सार्क महासचिवमा गोलम सरवार

काठमाडौं। सार्क सचिवालय नेपालमा छ। यो नाम मात्रको सचिवालयमा महासचिव बन्ने पाले अफगानिस्तानको थियो तर अफगानिस्तानको तालिवान सरकारलाई विश्वले मान्यता नदिएका कारण बंगलादेशले मौका पाएको छ। बंगलादेशले गोलम सरवारलाई मह

अन्तर्राष्ट्रीय महिला दिवसः आईओजेकेका उत्पीडित महिलाहरू

श्री देवानन्द

प्रत्येक वर्ष संयुक्त राष्ट्र र अन्तर्राष्ट्रीय समुदायले नयाँ नारा र प्रतिबद्धताका साथ डा मार्चलाई अन्तर्राष्ट्रीय महिला दिवस (IWD) को रूपमा मनाउने गर्दछ तर क्षेष्ठ मा हरेक दिन बित्तै जँदा कश्मीरी महिलाहरूको पीडा बढ्छ। जब संसारका अन्य भागमा महिला अधिकारका लागि यी आन्दोलनहरू सुरु भएका थिए, त्यसबेला कश्मीरका महिलाहरूले समाजमा महत् वर्पूर भूमिका खेल्दै आएका थिए। अहिले विश्वका बाँकी भागमा महिलाहरूले सबै आधारभूत मानव अधिकारको उपभोग गरिरहका छन् तर क्षेष्ठ मा महिलाहरू उत्पीडन र दमनमा छन्। उनीहरूको ज्ञान, सुरक्षा, इज्जत र इज्जत भारतीय सेनाले खेसिएको छ।

९५८ ईस्वी देखि १००३ ईस्वी सम्म कश्मीर उपत्यकामा सिंह राजाकी छोरी रानी डिङ्गले शासन गरिन, जो तत्कालीन लोहारा वशका राजा थिए। लाला देव ज्ञानपूर्ण मा कश्मीर भन्दा पान्दे मा जन्मेका थिए र कश्मीरमा रहस्यवाची कविता को निर्माता थिए। उनका पदहरू कश्मीरी भाषामा सबैभन्दा प्रारम्भिक रचनाहरू हुन् र उपत्यकाको साहित्यको इतिहासको महत् वर्पूर भाग हुन्। कश्मीरको नाइटिगेल, हब्बा खातूनको जन्म १५५४ मा भएको थियो र कश्मीरी कविताको एक पोराणिक व्यक्तित्व हो। कोटा रानी ज्ञानघढ सम्म कश्मीरको अनितम हिन्दू शासक थिइन्।

१३ जुलाई १९४७ को दुखद घटनापछि कश्मीरका महिलाहरूले डोग्रा शासकको विरुद्धमा विरोध प्रदर्शन गरे। ६ सेप्टेम्बरमा महिला आन्दोलनकारीहरूको

भीडमाथि लाठीचार्ज गरियो र तिनीहरूको नम्रता भंग भयो; १० जना महिला घासी भएका छन्। यस आन्दोलनमा फजली, साजिदा बानो, जान देव, बैगम बोहरू र फातिमा लगायत धेरै महिलाहरूले सहिद भएर थोरार, जिल्ला पुन्नको शहीद मुजाहिदा हुसेन बीबीले अक्टोबर ठ, जङ्गद्वितीय मा शहीदलाई अङ्गालेकी थिइन् र पाकिस्तानको इतिहासमा सितारा-ए-जुरुत प्राप्त गर्ने पहिलो महिला बनिन्।

IIOJK मा महिलाहरूले स्वतन्त्रता

संस्थापक हुन्, जुन सन् १९९० मा मूल काशिमी महिलाहरूलाई आवाज दिन स्थापना गरिएको थियो। दण्ड खा पोटा अन्तर्गत भूटो रूपमा फसाइयो, जेलमा र दण्डन को जाडोमा रिहा भयो, तिहाड जेलमा डरलागदो यातनाको वर्ष र अन्य कैदीहरूसँगको उनको प्रयासले पुस्तकको नेतृत्व गर्यो— कैदी नम्बर 100: द स्टोरी अफ माई अर्डिल इन एना भारतीय जेल। बैपता व्यक्तिहरूको अभिभावकहरूको संस्था, कश्मीर (एपीडीपी) को कानुनी

हत्या र अपमानलगायतका व्यवस्थित र व्यापक मानवअधिकार उल्लङ्घनको सामना गरिरहेका छन्। समूहहरू कश्मीरका महिलाहरू अझै पनि न्याय र अधिकारका लागि संघर्ष गरिरहेका छन्। IIOJK मा भारतीय सेनाले बलात्कारलाई युद्धको हतियार र आत्मनिर्णयको अधिकारको लागि शान्तिपूर्ण संघर्षलाई दबाउनको लागि एक उपकरणको रूपमा प्रयोग गर्दैछ।

2019 मा IIOJK को विशेष दर्जा

खारेज गरेपछि,

भारतको सत्तारूढ हिन्दू

राष्ट्रवादी भारतीय जनना

पार्टी (BJP) का धेरै

राजनीतिज्ञाहरूले कश्मीरी

महिलाहरूपति निर्देशित

यौवादी टिप्पणीहरू

गरे १० अगस्टमा

हरियाणाका मुख्यमन्त्री

मनोहर लाल खट्टरको

भनाइ उद्धृत गरिएको

थियो: “कैदी मानिसहरूले

अहिले कश्मीर खुला

भएकाले त्यहाँबाट दुलही

ल्याइने भनिरहेका छन्।

तर मजाक बाहेक, यदि

लिंगे अनुपात सुधार

भयो भने, समाजमा

सही सन्तुलन हुनेछ।

यसअधि, भाजपाका विक्रम सैनी, विधान

सभाका सदस्यले भने: मुस्लिम पार्टीका

कार्यकर्ताहरूले नयाँ प्रावधानहरूमा

रमाउनुपर्दछ। उनीहरूले अब कश्मीरका

सेतो छाला भएका महिलाहरूसँग विवाह

गर्न सक्छन्।

श्रीमान बेपता भए पनि मृत घोषणा

नभएको अवस्थामा महिलाहरू ‘आधा

विधवा’ भनिन्छ। यस्ता बेपताका घटना

प्रहरी, अर्धसैनिक वा सेनाले गरेका छन् र २५ सयभन्दा बढी आधा विधवा छन्। २०१६ मा डाक्टर विदाउट बोर्डर्स (एमएसएफ) द्वारा प्रकाशित एक सर्वेक्षणले रेकर्ड गरेको छ कि कश्मीरी जनसंख्याको ४५ प्रतिशत (लगभग १.८ मिलियन वयस्क) ले कुनै न कृनै प्रकारको मानसिक समस्या अनुभव गरेको छ। MSF को कश्मीर मानसिक स्वास्थ्य सर्वेक्षण २०१५ अनुसार, ५० प्रतिशत महिलाहरू (घट प्रतिशत पुरुषहरूको तुलनामा) सम्भावित डिप्रेसनबाट पीडित थिए; ३६ प्रतिशत महिलाहरू (२१ प्रतिशत पुरुषहरूको तुलनामा) एक सम्भावित वित्त विकार थियो; र २२ प्रतिशत महिलाहरू (१८ प्रतिशत पुरुषको तुलनामा) पोस्ट-ट्रामाटिक स्ट्रेस डिसऑर्डर (PTSD) बाट पीडित छन्।

IIOJK मा ४०० भन्दा बढी राज्यविहीन महिलाहरू छन्, यी महिलाहरू आजाद कश्मीर र पाकिस्तानका दुन्हा। यी महिलाहरू पाकिस्तानबाट फर्काको क्षेत्रमा आप्रवासीका श्रीमती हुन्। अब भारत सरकारले उनीहरूलाई कुनै परिचय वा यात्रा कागजातहरू उपलब्ध गराएको छैन। २०१४ मा, महिला विरुद्ध भेदभाव उन्मूलन समिलेन्। सशस्त्र बल (विशेष शक्ति) ऐन को प्रावधानहरू को बारे मा विशेष विन्ता व्यक्त गर्यो जसमा सुरक्षा बल को एक सदस्य को अभियोग को लागी सरकार द्वारा पूर्व अधिकार आवश्यक छ र कथित स्पमा प्रतिशोध को उच्च जोखिम को लागी सुरक्षा बलको आवधानको बारेमा गुनासो गर्ने महिलाहरू, र, ह्वाँ प्रभावित क्षेत्रहरूमा योन हिसाको सिकार भएका महिला र बालिकाहरूलाई चिकित्सा, मनोवैज्ञानिक, कानुनी र सामाजिक आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने केन्द्रहरूको अभाव, “कश्मीर र उत्तर-पूर्व सहित।

Hindutva: The 'Lebensraum' of India

Since the leader of the BJP party, Narendra Modi came to power; he has been implementing the Ideology of Hindutva (Hindu Nationalism) which has become 'Lebensraum' of India. Modi-led BJP government has mixed politics with religious fervour. Under the Modi regime, Indian internal policies are authoritarian. In this regard, various developments like the unprecedented rise of Hindu extremism, persecution of minorities even of lower cast-Hindus, forced conversions of other religious

expansionist designs through intervention as part of hegemonic policies vis-à-vis her neighbouring countries.

On August 5, last year, India revoked articles 35A and 370 of the Constitution which gave a special status to the disputed territory of the state of Jammu and Kashmir (J&K). The act split the J&K into two federal territories.

Indian prejudiced rulers' various other measures such as continued lockdown in the Indian Occupied

areas, adjacent to the Line of Actual Control (LAC). In response, Chinese forces moved into the regions along the eastern Ladakh border and vacated the disputed territories.

Besides, the Indian Citizenship Amendment Act 2019 (CAA), passed by the Indian Parliament further exposed the discriminatory policies of the Modi-led government. The CAA coupled with the National Register of Citizens (NRC) is mainly against Muslim immigrants especially from Pakistan, Bangladesh and Afghanistan.

Despite criticism of the rights groups, foreign leaders, the UN and moderate Hindus in wake of violent protests which killed hundreds of persons—mostly Muslims by the police and prejudiced Hindus, Modi's regime has not withdrawn the CAA/NRC.

In this context, a government-appointed the Delhi Minorities Commission said in its report: “Mostly Muslims were killed in the worst communal violence in Delhi...against a new

citizenship law in February, this year...the law was discriminatory... Muslim homes, shops and vehicles...mosques were selectively targeted.” Thus, Hindu vandalism, particularly against the Muslims led by the Indian rulers converted India and IOK into concentration camps, erected by Hitler against Jews. In its latest report, titled “Indian Chronicles”, the EU DisinfoLab unmasked an Indian disinformation network, operating since 2005 to discredit nations, particularly Pakistan. It aims

minorities into Hindus clearly show that encouraged by the Hindu fanatic outfits such as BJP, RSS, VHP, Bajrang Dal and Shiv Sena have been promoting religious and ethnic chauvinism in India by propagating the Hindutva ideology.

In one way or the other, like Germany of Hitler's era, New Delhi has, also, been acting upon the policies of neo-imperialism and colonialism. In this respect, through its military and intelligence agency RAW, India has continued

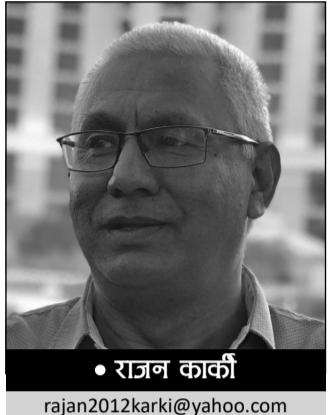
to reinforce pro-Indian and anti-Pakistan and anti-Chinese feelings. In the recent past, Pakistan's Ambassador to the UN Munir Akram handed over to the UN Secretary-General Antonio Guterres a dossier on India's campaign to promote terrorism in Pakistan by pointing out that it was violation of international law, the UN Charter and Security Council resolutions.

Earlier, at a joint press briefing and a joint press conference, Director General (DG) Inter-Services Public Relations (ISPR) Major-General Babar Iftikhar and Foreign Minister Shah Mahmood Qureshi said: “India is sponsoring terrorism from its soil and beyond Pakistan [Afghanistan]...as an instrument of its foreign policy...An amount of US\$5 million has been given to the Balochistan Liberation Army and the Balochistan Liberation Front...India raised a 700-strong militia to sabotage CPEC [China-Pakistan Economic Corridor]...India is aggressively pursuing clandestine agenda of destabilizing Pakistan.”

RAW which is in collusion with Israeli Mossad and Afghanistan's intelligence agency National Directorate of Security has well-established its network in Afghanistan—has been fully assisting terror-activities in Pakistan's some areas through terrorist outfits like Jundullah and TTP, including their affiliated groups. RAW is also using terrorists of ISIS which claimed responsibility for a number of terrorism-related assaults in Pakistan and Afghanistan.

In this backdrop, we can conclude undoubtedly that Hindutva has become 'Lebensraum' of India and Modi's dangerous designs may culminate into nuclear war either with Pakistan or China.

राणाकालमा भेली जुवाडे दीव्यदेवको कौडा खाल नभए के हो यो ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

लोकतन्त्र खाईसार कि लाइसार, मरेपछि लम्पसार भन्ने उखानभन्दा पनि अगाडि ज्यैंदै लम्पसार पर्नुपर्न अवस्था पो आयो । खिको बेला मति आउँदैन भन्ने उखान छ हाम्रो समाजमा लोकतन्त्रवादी नेताहरूले देशलाई त्यही नीयतिको भुङ्ग्रोमा होमिदिए । नेपाली राष्ट्रवाद, सुशासन र समृद्धि जुवाडेको थर्की बच्चो, राजनीति नेताहरूका लागि राणाकालको दीव्यदेवको चारे ठाडा, चौका हुन पुगेको छ ।

तत्कालीन राणाकालमा चारखालमा जुवा फुर्ख्यो । राणाका तर्फबाट दीव्यदेव कौडा हाल्ये । दीव्यदेवको चमत्कारिक कौडा सकुनीको भन्दा खतरनाक हुन्थ्यो । दीव्यदेव कहिले हार्दिनथे । हार्न थाले भने कौडा हान्नासाथ राणाहरूले मार्द... भनेर जीउ र टाउकाले थर्की छाथी र जनताको पैसा सुहोर्थे । लोकतन्त्र दीव्यदेवको कौडा बनेको छ । नेकपाका अरिगालहरू हातले, खुट्टाले, सबै तरिकाले देशव्यापी भ्रष्टाचार गरिरहेका छन् । जनताको रगत पसिना सोहोरिहेका छन् । यो राणाकालको दीव्यदेवको कौडा नभए के हो ?

राणाकालमा जुवा फुक्नु र लोकतन्त्रमा भ्रष्टाचार फुक्नु बाबार भएको छ । यिनलाई न कानुनले, न राज्यसञ्चालले, कसैले पनि छुन सक्दैन । त्यसैले त भ्रष्टाचारी र अपराधीहरू देशका शासकभन्दा बलिया देखिएका छन् ।

बरू राणाहरूले अंग्रेजलाई रिभाएर १८५७ मा नयाँ मुलुक फिर्ता लिएका थिए । सन १९५० मा मोहनशमशेरले भारतसँग सन्धि गरेर प्रतिगामी पाइला के चाले आजसम्म नेपाल त्यो दलदलबाट उम्कन सकेको छैन । १९५० मै भारतसँग सन्धि गर्ने सिक्किमले त राष्ट्र नै गुमायो ।

त्यसअघि नै १९४९ मा भारतसँग सन्धि गरेर परराष्ट्र र सुरक्षानीतिमा पराधीन बनेको भुटान आज नेपालभन्दा आर्थिक र कूटनीतिक पक्षमा दहिलो छ । एउटा चुड्खा आयोजनाले भुटानी जनताको कायापलट नै गरिदिएको छ । राजनीतिको प्राथमिकता राष्ट्र भएको भए नेपालमा दशवटा चुड्खा योजना बनिसकेको हुनेथियो । देशमा राजनीतिक इच्छाशक्ति सधै खट्कियो । एउटा मेलम्बीका लागि ३२ वर्ष खर्चियौ, ३२ अर्वभन्दा बढी भ्रष्टाचार भइसकेको छ । तैपनि मेलम्बीको पानी पिउन पाइन्छ भने ग्यारेणी छैन । देशको प्राथमिकताको योजनाको यो हाल छ, विकास आयोजना भनेका चाल्नो हुन, चाल्नोबाट चुहिनेबाहेक अरु के नै हुन्छ र ? नेताहरूले समृद्धशाली देशलाई सुनको थालमा माँगेर बाँचो पिंड नभएको पुडमाडे बनाइदिए ।

पुडमाडे नेता भएको देशमा केको शान्ति, केको समृद्धि, के को सुखको कुरा ? राजनीतिमा राजनेता नभएकाले नै नाइजेरियाजस्तो बनेको हो नेपाल । नेपालमा राजनीति भनेको चुनाव हो, चुनाव जिन्मुत्र हो । जनमत भनेको खोलो तन्यो लौरो बिसियो भएको छ । आफ्ना नागरिकलाई कम्बल ओडाएर बाँकी दुनियासँग अलग राख्ने उत्तरकोरिया

अमेरिकासँग आमनेसामने कुरा गर्ने हैसियतमा पुगिसक्यो । उत्तरकोरियामा लोकतन्त्र छैन तर राष्ट्रतन्त्र मजबुत छ । मजबुत राष्ट्रतन्त्रमा लोकले चाहेको कुनै पनि तन्त्र कुनै पनि बेला स्थापित गर्न सकिन्छ । स्वाभिमानको अभिमानले देश उठाउँछ । हामीसँग लोकतन्त्र छ, स्वाभिमान मैनवती पगिलेजसरी दिनदिनै पगिलै गएको छ । स्वाभिमानले देश बचाउने र बनाउने हो, स्वाभिमान नभएकाले नै देश भ्रष्टाचारतन्त्र बन्न पुगेको हो ।

हाम्रा आदरणीय नेताहरू विदेशीका

लोकतन्त्र अगाडि छ, नेतृत्व पछाडि हेर्छ । लाटोकोसेरो अँध्यारोमा देख्छ, हाम्रा नेता उज्यालोलाई अँध्यारो पार्छन् । छातीमा देश र नेपाली भेष भएको भए, मुखमा लोकतन्त्र र व्यवहारमा शक्तिको भोक्तन्त्र नदेखाएको भए, भाषणमा क्रान्तिकारिता र कृयाकलापमा दासता प्रदर्शन नगरेको भए, नेताहरू दक्षप्रजापतिको बोको टाउकेजस्तो बन्ने थिएनन् । जनताले श्रीखण्ड भनेर टीका लगाए, नेताहरूले जनता, जनमत, जनबल र जनअपेक्षालाई कुरिए । चम्कने बर्तु सबै हीरा हुँदैनन् भनेको सही साबित

कारण यही हो ।

लोकतन्त्रको विश्वसनीयता सत्तलसिंह महाराजको कथा बनिसक्यो । लोकतन्त्रले देश बेच्यो कि बेचेन भन्ने यक्ष प्रश्न खडा छ । नासिर र नासूरमा अन्तर नदेख्ने अरै भ्रमको सदबिज छाँदैछन् । जनताले थाहा पाइसकेका छन्- वीरका सन्तान नेताहरू खाँटी भूमिपुत्रसम्म बन्न सकेनन् । नेपाली मारेर आफू धनाध्ये हुने, शक्तिशाली बन्ने र विदेशी पोस्ने यिनको नीति रहयो ।

लोकतन्त्र भएर के गर्न, जीवन छैन । यो वर्तमानको मूर्ती राजनीति हो ।

देश मै हुँ भन्नन् नेताहरू, पार्टीहरू । घटनाक्रमले देखायो, यो देश होइनन् देशका दशा हुन, सराप हुन् । दलीय स्वार्थभन्दा माथि उठ्न नसक्नेहरू सपनामा छन् । यिनीहरूको अनुहारमा छर्लूँगै देखिन्छ- गणतान्त्रिक लोकतन्त्रको भ्रष्टाचारी क्यान्सर लागेको ख्याउटे र मरज्यांसे अनुहार । मृत्युनिकट पुगिसकेको यो चरित्रले हाँकेको लोकतन्त्रले न स्वर्गको सुख दिन्छ, वर्तमानलाई नै सुख दिनसक्छ ।

विश्वको राजनीतिक पुस्तकमा १५ हस्तीका नाम स्वर्णक्षरले लेखिएका छन् । यो सूचीमा लिङ्कन, मार्टिन लुथर किङ, देझसियाओ, पिड, आड्साड, सुकीदेखि थाल्लैण्डका राजा भूमिबलसम्मको नाम छ तर यति ठूलो परिवर्तन ल्याउने नेपालका कुनै नेताको नाम सूचीकृत छैन । गिरिजाप्रसाद कोइरालालाई भारतले 'दक्षिण एसियाका आदरणीय राजनेता' भनिदियो, यिनै कोइरालालाई कार्टरले नेपाल आएर 'मेरो हिरो' भनेर सम्मान दिए, उनी मर्दा कुनै सरकार प्रमुखसम्म आएनन् । विश्व समाचार बनेका प्रचण्डसमेत आजकल फिङ्गा भन्काएर चारिएका छन् । जनयुद्धका पीडितले न्याय चाहियो भन्दा प्रधानमन्त्रीको पदबाट प्रतिकार गरिन्छ भनेर उभिन पुगेका छन् । >>> बाँकी ६ पेज्जा

राणाहरूले अंग्रेजलाई रिभाएर १८५७ मा नयाँ मुलुक फिर्ता लिएका थिए । सन १९५० मा मोहनशमशेरले भारतसँग सन्धि गरेर परराष्ट्र र सुरक्षानीतिमा पराधीन बनेको भुटान आज नेपालभन्दा आर्थिक र कूटनीतिक पक्षमा दहिलो छ । एउटा चुड्खा आयोजनाले भुटानी जनताको कायापलट नै गरिदिएको छ । राजनीतिको प्राथमिकता राष्ट्र भएको भए नेपालमा दशवटा चुड्खा योजना बनिसकेको हुनेथियो । देशमा राजनीतिक इच्छाशक्ति सधै खट्कियो । एउटा मेलम्बीका लागि ३२ वर्ष खर्चियौ, ३२ अर्वभन्दा बढी भ्रष्टाचार भइसकेको छ । तैपनि मेलम्बीको पानी पिउन पाइन्छ भने ग्यारेणी छैन । देशको प्राथमिकताको योजनाको यो हाल छ, विकास आयोजना भनेका चाल्नो हुन, चाल्नोबाट चुहिनेबाहेक अरु के नै हुन्छ र ? नेताहरूले समृद्धशाली देशलाई सुनको थालमा माँगेर बाँचो पिंड नभएको पुडमाडे बनाइदिए ।

तोक आदेशमा चल्ने विश्वासिला खजाज्ची, खरदार बनेका छन् । परिवर्तन भयो भनेर मूलाज्ञो नाक फुलाएर के गर्ने ? लोकतन्त्र आयो भनेर धक्कु लगाएर के गर्ने ? कुन दिन नेपालको दण्डहीनता जेनेभाको मुद्दा बन्नसक्ने खतरा बढेको छ । सोका जनतालाई भूक्याएर त्रिदेव-ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर हामी नै हौ भनेर गुड्डी हाँकेहरू नेताहरूको जनताको सेवक हुनुपर्ने हो, विदेशी मालिकका भरिया पो बनिरहेका छन् ।

भएको छ ।

हाम्रो नेतृत्व खोटा सिक्का हुन् ।

अब्राहम लिङ्कनले भनेका थिए- कुशल शासक भविष्यको चिन्ता गर्नेन् राजनीतिज्ञ आगामी चुनावको मात्र चिन्ता गर्नेन् । हाम्रो राजनीति र नेता राजनीतिमात्र गरिरहेका छन् । यिनलाई भविष्यको चिन्ता छैन । जसरी पनि लुट्न पाए भविष्य उज्याले हुन्छ भन्ने भ्रममा बाँचेका छन् । गणतान्त्रिक लोकतन्त्र आएपछि देशले कोल्टे फर्ने जनआशा असफल हुनुको

साल्ट ट्रेडिङ फॉरेशन लिमिटेड
द्वारा प्रवाहित
ज्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टान्डर्डको भित्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न न सकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना द्रुतक हुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पद्थयौ हाती बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु धवस्त पारे समाज ।

जन्यौ ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सिर्कियो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादर भरर एकै पटक मर्न सकौ।

- अमियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

सम्पादकीय

सुशासनको 'सु' पनि कागज मै सिमित

द दलीय गठबन्धन गरेर प्रधानमन्त्री मैं टिकिरहने एकमात्र रणनीति लिंदै आएका प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहाललाई आफ्नो नेतृत्वको सरकारलाई पूर्णता दिन फलामको च्युरा चपाउनु सरह भएको छ । नेकपा एमाले र राप्रापाले सरकार छोडेर प्रधानमन्त्री दाहाललाई दिएको विश्वासको मत फिर्ता लिएका हुनाले यसी चैत्र १२ गते भित्रमा विश्वासको मत लिनुपर्ने सम्बैधानिक व्यवस्था रहेकोले दाहालले विश्वासको मत नलिएसम्म मन्त्रिपरिषद् विस्तार गर्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । सत्ता दलीय गठबन्धनमा नेपाली कांग्रेस सबैभन्दा ठुलो पार्टी भएपनि उसले आफ्नो नेतृत्वमा सरकार निर्माण गर्न नसकेको र कांग्रेसले पुष्टकमल दाहाललाई पहिला प्रधानमन्त्रीमा स्वीकार गर्न नसकेको हुनाले दाहाल नेकपा एमालेको सहयोग र संयोजनमा पुस १० गते प्रधानमन्त्री नियुक्त भएपछि कांग्रेस भस्किएको थियो । प्रधानमन्त्री दाहाललाई जसरी पनि प्रधानमन्त्री बन्नु थियो बने । आफू प्रधानमन्त्री बनेर उनले कांग्रेस र एमाले दुवैलाई दबावमा राख्ने उनको रणनीतिक प्रयास असफल भएपनि कांग्रेसको समर्थनमा केही समयसम्म प्रधानमन्त्रीमा रहिरहँदा सफल भएका छन् ।

राष्ट्रपतिको निर्वाचन सम्पन्न भएको छ । अब चैत्र ३ गते उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन भएपछि राजनीतिक कोर्षमा फेरी कही तर्याँ तरंगहरू उत्पन्न हुन सक्ने सम्भावना देखिएको छ । कांग्रेसले राष्ट्रपति पाएको छ अब कांग्रेसले दाहललाई बोकिरहनु पर्ने कुनै आवश्यकता छैन । अहिले सत्ता गठबन्धनमा रहेका कही साना दलहरूको कुनै भरोसा नभएको र सत्तामा नपुग्दै उनीहरू समेतले आफ्नो हैसियत भन्दा बढी मन्त्री मागिरहेका मात्र छैन् साते दलले उपप्रधानमन्त्री सहित मालदार मन्त्रालयहरू माग गरिरहेका छन् । संसदमा ६/७ सिट जित्ने देखि लिएर १२ सिटसम्म रहेका दलहरूले उपप्रधानमन्त्रीसहित मालदार मन्त्रालयको माग गर्नु भनेको मन्त्रालयलाई कमाई खाने भाँडो बनाउनु मात्र हो । अहिले सत्ता गठबन्धनको चरित्र हर्वा उत्तर दक्षिण र पूर्व पश्चिम कार्फिएका पार्टीहरूको गठबन्धन रहेकाले गर्दा कही समयपछि कांग्रेसले आफ्नो हातमा सत्ता लिन सक्ने अवस्था सिर्जना हुँदै गएको छ । कांग्रेसभित्र पनि मन्त्री बन्न चाहनेहरूको संख्या धेरै रहेको छ । नेकपा एकीकृत समाजवादी, जसपा, लोसपा, नागरिक उन्पुक्ति, जनमत जस्ता स साना पार्टीहरूले उपप्रधानमन्त्री सहित मन्त्री पाउनुपर्ने माग गरेपछि दाहाल सरकारमा उपप्रधानमन्त्रीको संख्या ७ सम्म पुग्न सक्ने अवस्था देखिएको छ । नेकपा एकीकृतले समेत उपप्रधान सहित मालदार मन्त्रालयमा दाढी गरिरहेका बेला ऊ भन्दा ठुलो पार्टी जनसपाले समेत त्यसै माग गरेको छ । त्यसै कारणले गर्दा अहिलेको सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरूले राजनीतिक हैसियतमा भन्दा पनि कुनै दलको संसदमा बहुमत नआएको फाइदा उठाउन खोजिरहेकोले गर्दा अहिले सत्ता गठबन्धनको दाहाल सरकारबाट जनताले साशासन विधि, विधान पाउन सक्ने सम्भावना नै देखिनै ।

पुष्टकमल दाहाल प्रधानमन्त्री भएपछि कर्मचारीतन्त्रमा आतंक नै फैलिएको छ। ठुलो संख्यामा कर्मचारीहरूको सख्ता गरिएको छ। राजस्व उठाउने विभागदेखि प्रशासकीय हुँदै सहसचिव, उपसचिव र अधिकृत स्तरका धेरै कर्मचारीहरूको सख्ता गरिएको छ। प्रधानमन्त्री दाहालको सचिवालयले नै कर्मचारीको सख्तामा आँखा गाडेको आरोप उनीहरूमाथि लागै आएको भएपनि प्रधानमन्त्री दाहालले त्यसलाई सुधार गर्न तैनै संकेत सम्म देखाएका छैन्। अहिले प्रधानमन्त्री दाहालले २१ वटा मन्त्रालय मध्येका १६ वटा मन्त्रालय आफै सम्हालिरहेका छन्। उन्हैने सम्हालेका मन्त्रालयहरूमा व्यापक सख्ता भएको छ। सख्ता भएर अर्को ठाउँमा पुगेका व्यक्तिहरूलाई १ महिनाभित्रै फेरी अर्को ठाउँमा सख्ता गरिएको छ। माओवादीका वरिष्ठ उपाध्यक्ष समेत रहेका नारायणकाजी श्वेतले समालेको भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय अन्तर्गत पर्ने यातायात विभागमा २ महिनामा ३ जना महिनार्देशक चलाउँ परिवै परिवै दूँ। अहिले यस्तै प्रतिरूप तरै चलाउँ दैनै।

बनाइद फालद गराएका छ। आहल त्यहा महानदशक पद न खाल रहेका छ। पहिला पनि सन्तोषजनक काम गर्न नसकेको आरोप लागेका केही सहस्रचिवहरूलाई मालदार अद्भुतामा दाहाल सरकारले सख्ता गरेको छ। गृह मन्त्रालयले सिडियो, सहायक सिडियोलगायत अन्य १०० भन्दा बढीलाई सख्ता गरिसकेको छ। अहिले गृह मन्त्रालय प्रधानमन्त्रील नै हेरिरहेका हुनाले सख्तामा प्रधानमन्त्रीकै अस्वाभाविक चासो रहेको मन्त्रालय सूत्रले दाबी गरेको छ। सबैभन्दा बढी सख्तामा भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका कर्मचारी परेका छन्। आफूलाई सुशासनको हिमायती मान्ने उपप्रधानसहित भौतिक पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री बनेका नारायणकाजी श्रेष्ठको व्यवहारले गर्दा सो मन्त्रालयका र सो अन्तर्गत पर्ने विभाग, कार्यालयका कर्मचारी रुट बन्दै गएका छन्। सख्ता भएर अर्को ठाउँमा एक दुई महिनामा फेरी सख्ता गर्नुको रहस्य लेनदेन बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन। दाहाल सरकार र उनका मन्त्रीहरूले जितिसुकै सुशासन र विधि अनि पद्धतिको कुरा फलाकेका भएपनि व्यवहारमा ठीक उल्टो देखिएको हुनाले मुलुकमा न भ्रष्टाचार घट्न सक्छ न सुशासन र विधि अनि पद्धतिकै कुरा, सत्ता हत्याउने खेलमा सुशासनलाई प्राथमिकतामा राखियो अहिले सुशासनको सु सम्म नदेखिएकोले हामीले ठानेका छौं।

सदाचारका आदराल माझावादामा नया तरग

गत शुक्रवार (१९ गते) सबोच्चले दिएका
एक आदेशपछि राजनीतिक क्षेत्रमा तरङ्ग
उत्पन्न भएको छ भने माओवादी केन्द्रमा भने
नयाँ तरङ्ग नै उत्पन्न भएको छ । माओवादी
केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालले २०७६
माघ १ गते काठमाडौंको खुल्ला मञ्चमा
आयोजित सभालाई सम्बोधन गर्दै भनेका
थिए द्वन्द्वकालमा मारिएका १७ हजार मध्ये
आफूले ५ हजारको जिम्मेवारी लिने । अहिले
प्रधानमन्त्री समेत रहेका पुष्टकमल दाहाललाई
आफूनै त्यो बोली नै धातक भएको छ ।

सर्बोच्च अदालतले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष रहेका पुष्टकमल दाहाललाई पक्त्राउ गरी अनुसन्धान गर्नुपर्ने माग सम्बन्धी निवेदन दर्ता गर्न दिएको आदेशले राजनीतिक क्षेत्रमा त्यसमा पनि माओवादी केन्द्र र माओवादीबाट विभाजित भएका विभिन्न राजनीतिक दलहरूभित्र एक प्रकारको तरङ्ग उत्पन्न भएको छ भने त्यो तरङ्गले गर्दा नौ दलीय सत्ता गठबन्धन समेत हल्लिन पुगेको छ । शुक्रबार दिएको आदेशलाई लिखित रूपमा आइतबार २१ गते सार्वजनिक भएकै दिन माओवादी केन्द्रले लिखित प्रेस विज्ञप्ति नै जारी गरेर त्यसको विरोध गरेको छ भने सत्ता गठबन्धनले शान्ति प्रक्रियालाई छिटो टुङ्गयाउने प्रतिवद्धता समेत गरेको छ । माओवादी केन्द्रले भने सर्बोच्च अदालतको आदेशको विरोध गर्दै यो विषय सर्बोच्च अदालतको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने भन्दै प्रश्न समेत उठाएको छ ।

दाहाललाई पक्राउ गरी अनुसन्धान गर्नुपर्ने मागसहित दर्ता भएको निवेदनलाई सर्बोच्च अदालतले बदर गरी दिएको छ । तत्कालिन माओवादीबाट मारिएका टिकाराज आरणका छोरा ज्ञानेन्द्रराज आरण सहितका १५ जनाले दिएको एउटा र माओवादीबाट विस्थापित गरिएका तथा घाइते बनाइएका रामेश्वरपका कल्याण बुढाथोकीसहित ८ जनाले दिएको अर्को निवेदनलाई सर्बोच्चले दर्ता गर्न आदेश दिएको हो । पुष्टकमल दाहालले २०७६ माघ १ मा आफूले ७७ हजार मध्येका ५ हजारको जिम्मेवारी लिने अभिव्यक्ति दिएपछि त्यस विरुद्धमा रिट परेको निवेदनलाई सर्बोच्च प्रशासनले कार्तिक २४ मा यी विषय सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगको क्षेत्रभित्र पर्न भन्दै दर्ता गर्न अस्थीकार गरेको थियो । सो दरपिठको विरुद्ध निवेदकहरू सर्बोच्च अदालतमा गएका थिए । आइतबार सार्वजनिक भएको सर्बोच्च अदालतको आदेशमा भनिएको छ, द्वन्द्व पीडितलाई न्याय पाउने नाममा अनन्तकालसम्म अत्काएर राख्न नमिल्ने उल्लेख गरिएको छ । सर्बोच्च अदालतका न्यायाधिशद्वय ईश्वर प्रसाद खतिवडा र हरिप्रसाद फुयालको आदेशमा भनिएको छ दण्डहिनतालाई राज्यले प्रोत्साहन गर्न नभएर द्वन्द्वका कारणाबट सिर्जित परिणामलाई न्यायिक तबरवाटै मानसिव समयभित्र व्यवस्थापन गर्नुपर्ने उल्लेख गरिएको छ । सर्बोच्चले पिडितको न्यायिक सम्बोधन गर्न खडा गरिएका सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग र वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन गर्न गठित आयोग लगायत संयन्त्रबाट अपेक्षित परिणाम आउन बाँकी नै रहेको र यस्ता आयोगहरू निष्क्रिय प्रायः रहेको आदेशमा उल्लेख गरिएको छ ।

सर्वच्चले दिएको आदेशपछि अब उत्क विषयले अदालतमा प्रवेश पाएको हुनाले पिडितहरूले न्याय पाउने आशा गरेका भएपनि आफूलाई जनताको सेवक हाँ र जनताकै पक्षमा न्यायका लागि १० वर्ष जनयुद्ध चलाएको बताउने माओवादी केन्द्र भने अदालतको आदेशपछि क्रुद्ध बनेको छ । अदालतले मुद्दा दर्ता गर्ने आदेश दिँदा त त्यसको विरोध गर्दै यो विषय अदालतको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने भन्दै विज्ञप्ति नै निकालेर विरोध गर्ने माओवादी केन्द्रको चरित्रले गर्दा ऊ आफ्नो नो पक्षमा अदालतको निर्णय गरीदिएका अदालतलाई हाइहाई भने र आफ्नो विरुद्धमा निर्णय आएमा त्यसको विरोध गर्ने दोहोरो चरित्र देखाउदै आएको छ ।

अदालतमा मुद्दा दर्ता भइसकेपछि
 अदालतले लामो प्रक्रिया पुरा गरेर फैसला
 गर्नुपर्ने हुन्छ । निवेदकहरूले माग गरेका
 विषयमा अदालतले बहस पैरवी गराउने
 साक्षी फिकाउने र आवश्यक परे पक्राउ
 गरेर अनुसन्धान गर्न सक्ने सम्मको आदेश

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

नियतले न्यायिकाहरूको नामै उल्लेख
गरेर प्रधानमन्त्रीकै पार्टीले विज्ञप्ति निकाल्नु
अदालतलाई आफ्नो पक्षमा राख्न खोज्नु
बाहेक अन्य केही हुन सवैदैन ।

माओवादी केन्द्रले प्रकाशित गरेको
विज्ञप्तिको पाटन उच्च अदालत बारले
विरोध गरेको छ । द्वन्द्वकालमा भएका
घटनाका पिडितले पहिला नै न्याय पाएका
र पिडकहरूलाई कानुनी कारबाही भएको
भए अहिले यो विषय नै उठ्ने थिएन ।
नौ दलले समेत यस विषयमा छलफल
र बहस गरेको र द्वन्द्वकालिन घटनाको
विषय र सङ्कमा गणतन्त्रको विरुद्ध नारा
लागेको भन्दै माओवादी सहितका नौ दलहरू
सशक्ति भएका छन् । माओवादीले भनेमैं
संविधानले नै सार्वभौमसत्ता, जनतामा निहित
सार्वभौमसत्ता र राष्ट्रिय अखण्डता बाहेक
अन्य सबै कुराहरूलाई परिवर्तनशिल भनि
स्वीकार गरेको छ जनताले चाहेको खण्डमा
गणतन्त्र उल्टिन सकछ त्यो संविधानले नै
दिएको अधिकार हो ।

संविधानले निर्माणका बेला डा. बाबुराम भट्टराई नै विवाद समाधान समितिका सभापति रहेका थिए । त्यसबेला संविधानसभाले जनताको राय सुझावका लागि ठुलो धनराशी खर्च गरेर संविधानसभाको सदस्यहरूलाई गाउँ गाउँ पठाएको थियो । जनताले नेपाललाई हिन्दु राष्ट्र नै कायम गर्न सुझाव दिएका थिए । जनताले दिएको सुझाव मध्ये सबै भन्दा बढी भण्डे ९० हजार सुझाव हिन्दुराष्ट्रका पक्षमा थिए । तर तिनै भट्टराईले जनताको

दिन सकछ । माओवादी केन्द्रका नेताहरू पूर्व माओवादीहरूले भने प्रधानमन्त्री दाहाल बहालवाला प्रधानमन्त्री भएकाले उनलाई पकार्यागर्न मिल्दैन भनिरहेका छन् । संविधानले सँग नागरिकलाई समान अधिकार दिएको हुनाले चाहे राष्ट्रपति हुन चाहे प्रधानमन्त्री सँग संविधानको दायराभित्रै पर्न भएकाले उनका विरुद्ध मुद्दा नै दर्ता गर्न मिल्दैन भने लंगडे तर्क प्रस्तुत गरिरहेका छन् ।

यस भन्दा अगाडि पनि मन्त्रीहरूका विरुद्ध
मुद्दा परेका र उनीहरूले मुद्दाको टुँगो नलाग्ने
केहीले राजिनामा दिएका थिए भने केहीले
अदालतका मुद्दा पर्ने वितिकै राजीनामा दिएका
थुप्रै उदाहरणहरू रहेका छन् । के प्रधानमन्त्री
संविधान भन्दा माथि छन् त ? कानुन
शासनमा सबै नागरिकलाई समान हक्क
अधिकार रहने र त्यसको ग्यारेन्टी संविधानले
नै गरेकाले गर्दा प्रधानमन्त्रीका विरुद्ध मुद्दा
दर्ता गर्न पाइँदैन भन्ने डा. बाबुराम भट्टराईका
अभिव्यक्ति नै गलत रहेको छ । संविधानले
दिएको अधिकारलाई कसैले खोस्न सक्वाँ
अवस्था दैखिँदैन चाहे प्रधानमन्त्रीलाई होस्न
चाहे सर्वसाधारणलाई !

मानवअधिकारको गम्भीर उल्लंघन भएको
विषयमा माफी मिनाहा नहुने नजिर प्रतिपादन
गरिसकेको छ । अहिले त्यसलाई समेत
उल्लेख गर्दै अदालतको आदेशमा भनिएको
छ संक्रमणकालिन न्याय प्रक्रिया अधिक
बढेको भएपनि १६ वर्ष सम्म पिडितलाई
संक्रमणकालिन न्याय प्रक्रियाबाट सम्बोधन
नगरिएको तथ्यहरू निवेदनहरूले खुलाएको
देखिन्छ भन्ने आदेशमा उल्लेख गरिएको छ
पिडितहरूले किन १६ वर्षसम्म न्याय पाउन
सकेनन ? के पिडितहरूले आपूर्ह विधिमा
भएको भन्दै न्यायका लागि अदालत जान
समेत बन्देज लगाउन खोज्नु कुनै सर्तमा पनि
उचित मान्य सकिँदैन ।

पिडकहरू सत्तामा बसेर मोजमस्ती गरिहँ
अनि पिडितहरूले भने न्यायसम्म नपाउन
अवस्थाको अन्त्य हुनु पनि अदालतले प्रक्रिय
पुऱ्याएर पिडितलाई न्याय दिनैपर्दछ । २१ ग्रे
आइतबार बसेको नौ दलको बैठकमा र बैठक
बस्नु अघि माओवादीले द्वन्द्वकालको विषयलाई
लिएर विभिन्न शक्ति माओवादी नेताका विरुद्ध
जान लागेको भन्दै आपत्ति जनाएका थिए
माओवादीले भने विज्ञप्ति मार्फत नै संविधानले
प्रदक्त गरेका वाक स्वतन्त्रको उपयोगगरी
अमुक सार्वजनिक कार्यक्रममा व्यक्त गरेको
विचारलाई अतिशयोक्ति पूर्ण ढंगले व्याख्या
तर्क गरेर ती व्यक्तिलाई कारबाहीको विषय
बनाइनुपर्दछ भनि कलुसित पूर्वग्रही भावानाले

ग्रसित भएर मुद्दा दायर गरेको जनाएको छ
विश्वका धेरै देशहरूमा राष्ट्रपति व
प्रधानमन्त्रीहरू बहालमा रहेकै बेला उनीहरूले
पहिला गरेका काम कारबाहीलाई लिएर मुद्दा
चलाइएका धेरै उदाहरणहरू रहेका छन्
अहिले पनि नाइजेरियाका राष्ट्रपति जेलमा
रहेका छन् । उनलाई राष्ट्रपतिमै बहाल
रहेका बेला मुद्दा चलाइएको र गिरफतार
गरिएको थियो । विधि र कानुनी शासनको
हवला दिने नौ दलीय गठबन्धनको नेतृत्वका
सरकारले अदालतले दिएको आदेशको पालन
गर्नुको बदला उल्टो अदालतलाई नै थर्काउन

जघन्य अपराधहरूमा आममाफी भित्र नपर्ने प्रतिवद्धता जनाईसकेको हुनाले द्वन्द्वकालमा भएका जघन्य अपराधहरूलाई माफी मिनाह दिन सक्ने अवस्थामा सरकार रहेको छैन । माओवादीले चलाएको द्वन्द्वकालमा २०५२ सालमा शेरबहादुर देउवा नै प्रधानमन्त्री रहेका थिए । माओवादीको नेतृत्व पुष्टकमल दाहालले नै गरेका थिए । अहिले उनीहरू दुवै एकै ठाउँमा उभिएका छन् । सेना परिचालन देखि संक्रमणकाल समेत देउवाकै कार्यकालमा लागेको थियो भने उनेको पालमा माओवादी नेताहरूको टाउकोमा मूल्य समेत तोकिएको थियो । अहिले देउवा र दाहाल एकै ठाउँमा रहेका हुनाले कतै आफूपनि कारबाहीको घेराबन्दी भित्र पर्ने हो कि भन्ने डरले देउवा सार्वजनिक भास्कर स्तर ।

सर्वोच्च अदालतले विभिन्न समयमा प्रतिपादन गरेका नजिर र अन्तर्राष्ट्रिय कानून अनुसार पिडितलाई न्याय दिन सरकार चुकेको हुनाले अदालतले आफूले पहिला प्रतिपादन गरेका नजिरहरू समेतका आधारमा अहिले पिडितहरूलाई न्याय दिने उद्देश्यले नै द्वन्द्वकालमा अपराधजन्य अपराधका सम्बन्धमा बोलेको छ । शान्ति सम्झौता मार्फत माओवादी शान्ति प्रक्रियामा आएको ढेर दशक भइसकेको भएपनि माओवादीबाट पिडित भएकाले न्याय पाउन सकेका छैनन् भने माओवादीका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल तीन पटक र डा. बाबुराम भट्टराई एक पटक प्रधानमन्त्री भईसकेका छन् । दाहाल अहिले पनि प्रधानमन्त्रै मैरहेका छन् । माओवादीबाट पिडित भएकाहरूले न्याय नपाउनुमा पनि कतै न कतै पुष्टकमल दाहालको अस्थिर राजनीतिक चत्रिरले काम गरेको जस्तो देखिएको छ । सत्ता स्वार्थका लागि उनी जोसँग जस्तोसुकै सहमति गर्न पछि नपर्न दाहालको व्यवहार पनि घातक सावित हुन सक्ने सम्भावना बढेर गएको छ । यी सबै कारणहरूले गर्दा र सर्वोच्च अदालतको आदेशले गर्दा माओवादीमा भुकम्प गएको र सत्ताधारी नौ दलमा ठुलो तरङ्ग उत्पन्न भएको छ ।

कसरी बच्ने मिर्गोला रोगबाट ?

डा. पुकारचन्द्र श्रेष्ठ

सदाखाँ यस वर्ष पनि नेपालमा विभिन्न कार्यक्रम गरी विश्व मिर्गोला दिवस मनाइँदै छ। प्रत्येक अंग्रेजी वर्षको मार्च महिनाको दोस्रो बिहीबार यो दिवस विश्वभर मनाउने गरिन्छ। प्रत्येक १० ज्यानमध्ये एकजनालाई मिर्गोला रोग लाग्ने गरेको तथाको छ। विश्वभर मिर्गोला रोगको प्रकोप बढिरहेको परिप्रेक्ष्यमा रोगको पहिचान तथा उपचार र रोकथामका महत्वपूर्ण उपायबाटे सबैलाई सचेत गराउने उद्देश्यले मिर्गोला दिवस मनाउने गरिन्छ।

विश्व मिर्गोला दिवसको उद्देश्य मिर्गोलाको महत्व र यससम्बन्धी रोगहरूको रोकथामबाटे जननेताना जोगाउनु रहेको छ। यसपटकको मिर्गोला दिवसको नारा 'अप्रत्याशित रूपमा आइपर्ने संकटबाट जोखिममा भएका समुदायलाई बचाउनु' रहेको छ। संसारमा आइपर्ने आप्त-विपत्, जस्तै- भूकम्प, बाढी, पहिरो, युद्ध, मौसमको चरम परिवर्तन तथा कोभिड-१९ जस्तो महामारीबाट समाजको जीवनस्तर तथा दिनचर्यामा ठूलो नकारात्मक असर पर्छ।

यस्ता विपत्ताट मानवीय, भौतिक, आर्थिक र बातावरणीय क्षति तथा त्यसबाट पर्ने प्रभावबाट दीर्घोगीमध्ये विश्वभरका करिब ८५ करोड मिर्गोला रोगीहरू स्वास्थ्य सेवाबाट प्रभावित भई उनीहरूको रोगको निदान र उपचारमै समस्या आउने गर्छ। नसर्ने रोगहरू, जस्तै- मुटुरोग, मधुमेह, क्यान्सर, उच्च रक्तचाप, फोक्सोका दीर्घकालीन रोग तथा मिर्गोलासम्बन्धी रोग अहिले संसारमै सबैभन्दा धेरै मृत्युको कारण तथा ठूलो स्वास्थ्य समस्याका रूपमा देखा परेको छन्। विशेषगरी यसको असर न्यून तथा मध्यम आय भएका देशमा बढी पर्ने गरेको छ।

केही वर्षयता कोभिड-१९ को महामारीले स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा स्पष्ट चुनौती थपिएको छ। यसले आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावित पारेको छ। विशेषगरी मिर्गोलासम्बन्धी रोगजस्ता नसर्ने रोगका कारण सम्पूर्ण समुदायमै धेरै असर परेको देखिन्छ। कतिपय दीर्घकालीन मिर्गोलाका रोगको निश्चित उपचार या निदान हुने र रोकथाममा खासै उपाय नभएका दीर्घकालीन मिर्गोलाका रोगीहरू अन्ततः मिर्गोला फेल भई अत्यन्त महँगो डाइलाइसिस र प्रत्यारोपण सेवामा जान बाध्य हुन्छन्।

कोभिड-१९ जस्तो महामारीले गर्दा विश्वभरको स्वास्थ्य सेवा उथलपुथल ल्याएको छ। नसर्ने रोगमा आयुर्विक जीवनशैलीले अफ चुनौती थपेको छ। राज्यको स्वास्थ्यमा न्यूनतम लगानीका साथै रोकथामभन्दा पनि उपचारमा बढी ध्यान जानु र मिर्गोला रोगभन्दा अन्य केही नसर्ने रोग, जस्तै- मुटुरोग, क्यान्सर आदिको मात्र उपचारमा विश्वले ५५ प्रतिशतभन्दा बढी ध्यान दिने गरेको पाइएको छ। मिर्गोला रोगका कारण यसमा अफ बढी भार थपिएको महसुस भएको छ। मिर्गोला रोगको रोकथामका लागि जनस्वास्थ्यको नीति निर्माणमा बढी महत्व दिनु आवश्यक छ।

अप्रत्याशित रूपमा आइपर्ने आप्त-विपत्को तयारीमा मिर्गोला रोगीका लागि पनि महत्व दिनुपर्छ। बिरामीले पनि आपत्कालीन अवस्थाका लागि अत्यावश्यक सामग्रीका साथै खाद्य, पानी, औषधि तथा आवश्यक कागजात तयारी अवस्थामा राख्नु जरुरी छ।

मिर्गोलालाई कसरी स्वस्थ राख्ने ? : मिर्गोला अधोषित मृत्युको कारण हो, जसले तपाईंको जीवनस्तरमै गम्भीर असर पुऱ्याउन सक्छ। विभिन्न उपाय अवलम्बन गरेर आफ्नो मिर्गोला जोगाउन सकिन्छ।

मिर्गोला बचाउन सबैभन्दा पहिले

आफ्नो तोललाई नियन्त्रणमा राख्नुपर्छ। जसले गर्दा सबैमा दीर्घकालीन मिर्गोला रोगको जोखिम न्यूनीकरण गर्न मद्दत गर्छ। नियमित रूपमा हिँड्कुल गर्ने, साइकिलड गर्ने तथा सन्तुलित आहार सेवन गर्ने बानी बसाल्दा तपाईंको तौल नियन्त्रण हुन्छ। यसबाट उच्च रक्तचाप तथा मधुमेह नियन्त्रणमा मद्दत पुऱ्य र मुटु, मिर्गोला तथा अन्य दीर्घकालीन रोगबाट बच्न सकिन्छ।

हाम्रो खानामा तुन पर्याप्त हुन्छ। खानामा तुनको मात्रा पैच-६ ग्रामभन्दा बढी हुनु राम्रो मानिन्छ। आवश्यकताभन्दा बढी तुन अन्यु हुँदैन। प्रशेषित खानालाई सीमित गर्नुपर्छ। रेस्टुरेन्टको खाना कम गर्नुपर्छ। विश्वमा करिब आधारभन्दा बढी जनसंख्याले आफूमा चिनीको मात्रा कति छ भनेर जाँच गर्नु जरुरी छ। विशेषगरी ४० वर्ष पार गरेका र बुढापाकाका लागि यो जाँच महत्वपूर्ण छ। मधुमेह भएकामध्ये आधा जसको मिर्गोलामा समस्या हुने गर्छ। यसको रोकथामका लागि मधुमेह नियन्त्रणमा राख्नु जरुरी छ। मिर्गोलाको नियमित जाँचका लागि रगत र पिसाबको जाँच गर्नुपर्ने हुन्छ।

उच्च रक्तचाप नियन्त्रणमा राख्नु पनि मिर्गोला रोगका लागि धेरै महत्वपूर्ण छ। विशेषगरी मधुमेह, उच्च कोलेस्ट्रोल तथा मुटुका रोगीमा मिर्गोला रोगको जोखिम उच्च हुन्छ। नियमित जाँच गर्दा रक्तचाप उच्च देखिएमा चिकित्सकसँग नियमित परामर्श गर्नु जरुरी छ र आफ्नो दैनिक जीवनशैलीमा परिवर्तन गरी आवश्यकताअनुसार औषधि सेवन गरेर उच्च रक्तचाप नियन्त्रण गर्न आवश्यक छ। शरीरलाई आवश्यक मात्रामा पानी पिउनु पनि मिर्गोला जोगाउने अर्को उपाय हो। आफ्नो शरीरको आवश्यकता शरीरिक व्यायाम, मौसम, गर्भावस्था तथा स्तनपान गराइरहेका व्यक्तिमा पानीको मात्रा घटाव भझरहन्छ। साधारणतया दैनिक करिब दुई लिटर अर्थात् आठ कपजाति पानी एउटा साधारण व्यक्तिका लागि जरुरी हुन्छ।

धुम्रपान स्वास्थ्यका लागि हानिकारक हुन्छ। यसले रगतको नसालाई सँघुरो बनाउँछ, जसले गर्दा विभिन्न अंग र मिर्गोलामा समेत रक्तसञ्चार कम हुने गर्छ। यसले गर्दा मिर्गोलाको कार्य क्षमतामा हास आउने र क्यान्सर हुने सम्भावना पनि ५० प्रतिशतसम्म वृद्धि हुन्छ।

जथाभावी औषधिको सेवन विशेष गरेर नदुख्ले औषधिहरू (आइभोप्रोफिन समुदायका) औषधिले मिर्गोलालाई हानि पुऱ्याउँछन्। त्यसैले, चिकित्सकको सल्लाहविना यस्ता औषधि सेवन गर्नु हुँदैन। परिवारका कुनै सदस्यमा मिर्गोला रोगको इतिहास छ भने आफ्नो रक्तचाप, मधुमेह, मोटोपन आदिबाट टाढे रहनु बेस हुन्छ। साथै, प्रत्येक ६ महिनामा एकपटक मिर्गोला जाँच गरी स्वस्थ राख्ने बानी बसाल्नुपर्छ। अन्यले कम्तीमा वर्षको एकचोटि मिर्गोला जाँच गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

नेपालमा बर्सेनि करिब तीन हजारजनाको मिर्गोला फेल हुने गरेको छ। हाल देशमा करिब पाँच हजारजनाको निःशुल्क तथा एक हजारजनाको सशुल्क हेमोडाइलाइसिस र तीन स्याजनाको पेरिटोनियल डाइलाइसिस भझरहेको छ। देशमा भएको करिब दुई हजार मिर्गोला प्रत्यारोपण केन्द्र तथा बाँच सक्नुपर्छ। नियन्त्रणमा राख्ने बानी खर्च गर्ने तीन अर्ब रूपैयाँमध्ये भन्नै २० प्रतिशत रकम मिर्गोला रोगीका लागि मात्र खर्च हुने गरेको छ। सहिद धर्मस्तर राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्र स्थापनाको ९० वर्ष अवधिमै

एक हजारजनाको मिर्गोला प्रत्यारोपण गरिसकिएको छ। तीमध्ये पनि ९९ प्रतिशत प्रत्यारोपणमा सफलता हासिल भएको छ। यो नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको मात्र नभई समस्त देशको गैरव हो भन्दा अतिशयोक्ति नहोला। स्वास्थ्य सेवाको कुनै पनि विधामा सबैभन्दा जिटिल, गहन, महँगो तथा चुनौतीपूर्ण कार्य भनेको अंग प्रत्यारोपणलाई मानिन्छ।

यस अर्थमा यति छोटो अवधिमा एक हजारभन्दा बढी मिर्गोला प्रत्यारोपण, कलेजो प्रत्यारोपणको सुरुवात, मरित्स्ट्रिको अर्ब रूपैयाँ सञ्चित भएको छ। निःशुल्क मिर्गोला प्रत्यारोपण र डाइलाइसिस सेवा उपलब्ध हुँदा गरिब निमुखा दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीको पहुँच्याउन तथा अंगदान र प्रत्यारोपण,

प्रतिवेदनका बाबजुद आज केन्द्रमा भएको सेवाबाट मिर्गोला प्रत्यारोपण गरेकामध्ये ९८ प्रतिशत तथा डाइलाइसिसमा भएकामध्ये ९० भन्दा बढी बाँच सक्नु गैरवको विषय हो।

नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनी उपचारका नाममा विदेश जाँदाको भौतिक दुःख र महँगो सेवाबाट केही हृदसम्म राहत पाउन सफल भएका छन् भने राष्ट्रको अर्ब रूपैयाँ सञ्चित भएको छ। निःशुल्क मिर्गोला प्रत्यारोपण र डाइलाइसिस सेवा उपलब्ध हुँदा गरिब निमुखा दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीको पहुँच्याउन तथा अंगदान र प्रत्यारोपण

सातै प्रदेशमा प्रत्यारोपण सेवा सञ्चालन गर्न नेपाल सरकारले केन्द्रलाई जिम्मेवारी दिएको छ।

गण्डकी प्रदेशको पोखरा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय अस्पताल र कर्णाली प्रदेशको सुर्येतमा मिर्गोला प्रत्यारोपण सुरु भइसकेको छ भने केही समयमा सुदूरपश्चिमको सेती प्रादेशिक अस्पताल, धनगढी, बागमती प्रदेशको मदन भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठनअन्तर्गत हेट्टैडा अस्पतालमा प्रत्यारोपण सुरु गर्ने तयारी भझरेको छ। पूर्वका कोसी प्रदेश तथा मधेस प्रदेशमा पनि क्रमशः प्रत्यारोपण सेवा विस्तार गर्न योजना केन्द्रले बनाएको छ।

स्थानको सेवा विस्तारका लागि स्थानको चरम अभाव भएको हुँदा नेपाल सरकारले उचित व्यवस्थापन गर्न पहल गरिरहेको भए पनि साकार हुन सकेको छैन। प्रत्यारोपण सीप हस्तान्तरण गर्न नेपाल सेवा बिद्दमा विज्ञान प्रतिष्ठान बनाउने अभियान जितिसक्दो छिटो कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक छ। प्रत्यारोपण सेवाको आवश्यकता वार्षिक करिब तीन हजार भएको तथा केन्द्रले त्यसको करिब दुईताहाइ अर्थात् दुई ह

संकटोमुख अर्थतन्त्रको तेलैमा उपचार गर्न निजी क्षेत्रको जोड

काठमाडौं। देशको संकटोन्मुख अर्थतन्त्र सबल बनाउन वेलैमा उपचार गर्न सरोकारवालाले जोड दिएका छन्। काग्रेसको शेखर-गगन समूहले मंगलबार आयोजना गरेको एक अन्तर्क्रियामा अर्थस्थास्त्री, बैकर तथा उद्योगी-व्यवसायीले अर्थतन्त्रका वर्तमान समस्या औन्त्याउँदै समाधानका उपाय पनि सुझाएका छन्। छलफलमा सहभागी अधिकांशले देशको बिग्रिंदो अर्थतन्त्र र खसिंको उद्योग-व्यवसायप्रति चिन्ता व्यक्त गरेका थिए। निजी क्षेत्रका प्रतिनिधिहरूले राज्यको अत्यावाहारिक नीति, तरलता अभाव, चर्को व्याजदर, मागमा आएको संकुचन, महँगीलगायत समस्याले उद्योग-व्यवसाय संकटमा पुगेको गुनासो पोखे।

राज्यको आमदानी र खर्चको बढ्दो भ्वाड पुर्न सार्वजनिक खर्चमा निर्मम कटौती गर्नुपर्ने राष्ट्रिय योजना आयोगका पूर्वउपाध्यक एवं अर्थशास्त्री डा. स्वर्णिम वाग्लेले बताए। सार्वजनिक खर्च कटौती गर्नु चुनौतीपूर्ण भए पनि अत्यावश्यक रहेको उनको भनाइ थियो। उनले भने, 'हामी अर्थतन्त्र योजनान अप्रिय निर्णय गर्नुपर्ने बिन्दुमा आएका छौं, त्यसका लागि सबै तयार हुनुपर्छ।'

उद्योग-व्यवसायमा मात्र नभई राज्यको राजस्व उट्टीमा समेत गम्भीर संकट देखा परेको नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष शेखर गोल्छाले बताए। अब ऋण निर्झिर सरकार चलाउन कठिन हुने उनको भनाइ थियो। महँगीका कारण आन्तरिक माग राप रहेको तथा व्यवसायमा ५० प्रतिशतसम्म संकुचन आएको उनले बताए।

कोभिडलगतै बैकले घर-घरमा पुगेर कर्जा दिए। पछिलो समय मन्दीका कारण व्यापार-व्यवसाय सुस्ताएको छ। तर, यही समय व्याजदर वृद्धि हुनुका साथै बैकले कर्जा असुलीमा कडाइ गर्दा व्यवसायी संकटमा पुगेको निजी क्षेत्रको गुनासो छ।

'कर्जाको व्याजदरमा तीव्र उतारचढाव

रोक्नुपर्छ, नन्त्र उद्योग-व्यवसाय चलाउन सकिँदैन,' महासंघका पूर्वअध्यक्ष पश्चिम पुराकाले भने। उनले भने, 'यदि देशमा उद्योग-व्यवसाय फस्टाउन चाहने हो भने राज्य तथा कर्मचारीतन्त्रले निजी क्षेत्रलाई हेर्ने दृष्टिकोणमा आमूल परिवर्तन हुनुपर्छ।' अहिले पनि उद्योगमा बिहान र बेलुका चार-चार घन्टा लोडसेउल कायम रहेको र विद्युत प्राधिकरणको प्राथमिकतामा पनि उद्योग, कलकारखाना नपरेको उनको गुनासो थियो।

अर्थतन्त्रमा मन्दी छाउँदा ४० देखि ८० प्रतिशतसम्म व्यवसाय खसिकएको नेपाल उद्योग परिसंघका अध्यक्ष विणु अग्रवालले बताए। व्यापार-व्यवसाय नवलदा व्यवसायीलाई बैकको व्याज तिर्नसमेत मुसिकल परिरहेको उनको गुनासो थियो। परिसंघका पूर्वअध्यक्ष हरिभक्त शर्मले अहिलेको गम्भन्नस इतिहासकै खराब हालतमा रहेको बताए। नेपाल सिमेन्ट उत्पादक संघका अध्यक्ष ध्रुव थापाले नेपाल राष्ट्र बैकको गलत मौद्रिक नीतिका कारण संकट उत्पन्न भएको बताए। अर्का व्यवसायी दीपक मल्होत्राले बैकको व्याजदर घटाउन र चोरी-पैठारी रोकन बलियो पहल गर्नुपर्नेमा जोड दिए।

अहिले देशको स्थिति 'त्राहीमाम' अवस्थामा रहेको अम्बे ग्रुपका अध्यक्ष हरि परेको परेको बताए।

अहिले देशको स्थिति 'त्राहीमाम' अवस्थामा रहेको अम्बे ग्रुपका अध्यक्ष हरि

एससिटी र हिमालयन बैकबीच स्मार्ट क्युआर भुक्तानी सम्झौता

नेपाल राष्ट्र बैकबाट भुक्तानी प्राणाली सञ्चालनको अनुमति प्राप्त स्मार्ट च्वाइस टेक्नोलोजिज लिमिटेड (एससिटी) र हिमालयन बैकबीच स्मार्ट क्युआरमार्फत भुक्तानी सेवा सञ्चालनसम्बन्धी सम्झौता भएको छ।

हिमालयन बैकको बैकिङ एप एचआइएमबी प्रयोगकर्ताले स्मार्ट क्युआरमा आबद्ध भएका मर्चन्टमार्फत वस्तु वा सेवाको भुक्तानी सहजे गर्न गिल्ने

स्ट्यान्डर्डमा जारी गरी फाइनान्सियल स्थिचमार्फत कारोबारको भुक्तानी तथा फस्टोट गर्ने भएकाले स्मार्ट क्युआरमार्फत भुक्तानी लिन तथा दिन सहज, सुरक्षित र भरपर्दो रहेको एससिटीले दाबी गरेको छ। सम्झौतामुन्नार हिमालयन बैकका ग्राहकले एससिटी युपिआई डेबिट कार्डको आधुनिक, सुरक्षित, युग्मस्तरीय तथा वित्तीय संस्थाका ग्राहकमार्फत भुक्तानी प्राप्त गर्न सक्ने कम्पनीले जनाएको छ। इमम्बी

स्ट्यान्डर्डमा जारी गरी फाइनान्सियल स्थिचमार्फत कारोबारको भुक्तानी तथा फस्टोट गर्ने भएकाले स्मार्ट क्युआरमार्फत भुक्तानी लिन तथा दिन सहज, सुरक्षित र भरपर्दो रहेको एससिटीले दाबी गरेको छ। सम्झौतामुन्नार हिमालयन बैकका ग्राहकले एससिटी युपिआई डेबिट कार्डको आधुनिक, सुरक्षित, युग्मस्तरीय तथा भरपर्दो सेवा प्राप्त गर्न सक्ने कम्पनीले जनाएको छ।

राणाकालता...

उनका क्रान्तिकारी दस्ता कसैलाई छाडिन भनेर तर्साउन थालेका छन्। पदमा बर्से, न्याय नदिने, उल्टो उम्लने, अति भएन र ?

यिनीहरू अझै चेतोका छैनन, राजनेता बन्ने चाह यिनमा पलाएको देखिएनन्। कस्तो राजनीतिको जरा मरेको रुख हुन नेपाली नेता, पार्टीहरू। यस्ता नेताहरूको चिरिकार गर्ने हो भने यिनको पेटमा लोकतन्त्र होइन, भ्रष्टाचारको कन्टेनरमात्र फेला पर्नेछ। देशमाथि यति तूलो गद्दारी ? तैपनि जनता यिनलाई नै जनप्रतिनिधि मानिरहेका छन्।

नेपालभन्दा कान्छो अमेरिका, विश्वशक्ति हो। जेठो नेपाल, कहिल्यै उपनिवेश नबनेको नेपाल भिखारीबाट माथि उठ्न सकेको छेन। नेपालभन्दा धेरै पछिमात्र खुलापनको बाटोमा हिडेको स्वीट्जरलैण्ड कहाँ पुग्यो ? चमत्कारको प्रतिक्षालय भेट्न नेपाल बासे सँदैछ। कहिले पुग्य, यस्तो लोसे र बदनाम अग्रगमनको सवार गरेर।

लिम्पियाधुरा, लिपुलेक, कालापानी क्वाप्प

खाइसकेको भारत नेपाली सीमामा गाउँ बसालन, बाँध बाँधन र राजमार्ग निर्माण गर्न थालेको छ। सीमाबारे एउटै बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, विधिबारे भीमार्जुन आचार्य, संविधानबारे थुप्रै संविधानविद, नागरिकताबारे बालकृष्ण न्यौपाने, मानवाधिकारबारे गोरी प्रधान, सुशासनबारे उमेश मैनालीको प्रस्तनको जगाक दिने क्षमता राज्यसञ्चालकहरूसँग देखिन्न। ब्राजिलपछिको जलसम्पदाको धनी देशमा किन जलविद्युत विकास हुनसकेन ? आन्दोलन र जनयुद्ध उचालन सक्ने हातले भ्रष्टाचार उचाले, देश उचालेन भने प्रमाण हो यो। राजनीतिको अन्त्यपछि 'जुबिलियन' हुनुपर्ने शक्तिहरू निचोरेको कागती अनुहारमा देखिन्न। नेताहरू देख्दा दया लाग्छ।

एकथान राजा फालेर हजारो महाराजा बनाउनको मूल्य नेपाल र नेपालीले चुकाइहरेका छन्। विनोवाभावेले जो उपकार गर्नेलाई नीच मान्दछ, त्योभन्दा नीच अर्को कोही हुँदैन भनेको नेपालमा साबित हुनपुयो। जनता सोभा भएकाले भ्रष्ट नेताले हेपेका हुन्। जनता अव सालिक

बन्नुहुन्न। बुफकीहरू भन्छन्- जनता जुन स्तरका छन्, तिनले त्यही स्तरको नेता पाउनेछन्। नेपाली जनता सोभा भएकाले नेताहरू राजनीतिलाई व्यवसाय बनाउन सकेका हुन्। जनता सचेत छन्, बुफ्छन तर प्रतिवाद गर्नेन्। यसकारण पनि जनतामाथि राजनीतिले अत्याचार दिनदिनै बढाउँदै लगेको छ।

मानी, लोकतन्त्रमा जुवा फुकेको छ। राणाका तर्फबाट दीव्यदेवले कौडा हानेकै दलका नेता र कार्यकार्ता भ्रष्टाचार गरिरहेका छन् र भ्रष्टाचार उचालेर बन्दै गएको छ। राजनीतिसँग जनताले जुभारूपन नदेखाउँदा नेपाल र नेपाली आफै जोखिममा पर्दै गएका छन्। अब बहस हुनुपर्छ- राजनीति नीति हो कि दिव्यदेवजस्ता भेली जुवाडेको कौडा ? अब पनि बहस हुनसकेन र जनताले राजनीतिक उच्छुख्खलतालाई छाडा सँडेसरह छाडे भने योभन्दा बढी मूल्य चुकाउनु पर्नेछ। देश संकटमा छ, जनताले संकटसँग लड्ने दिन आयो। जनता लड्छन् कि सहर मर्छन् ? जनताले नै निर्णय गर्नु।

सातदोबाटोको लय कायमै

सातदोबाटो युथ क्लबले लिगमा लगातार दोस्रो हारको सामना गरेको छ। दशरथ रंगशालामा लिग ०९९-८० मा पहिलो जित निकालेको छ। दशरथ रंगशालामा साँझ भएको खेलमा मनाडले अर्को उपाधि दाबेदार संकटलाई १-० ले पराजित गर्न्यो। मनाडले दुई खेलबाट चार अंक जोडेको छ। संकटाको समान खेलबाट एक अंक छ। यसअधि मनाडले दुई खेलमा हिमालयन शेर्पा र संकटा त्रिभुवन आर्मीसँग बराबरीमा रोकिएका थिए।

खेलकुद

प्यालेस्टाइनमाथि नेपाल आधा दर्जन गोलले विजयी

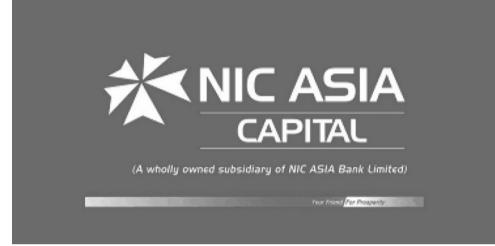

मिडफिल्डर दीपा शाहीको ह्याट्रिक प्रेरित नेपालले एफसी यू-२० महिला एसियन कप छनेटमा प्यालेस्टाइनलाई ६-० ले पराजित गरेको छ। बुधबार प्यालेस्टाइनको अलरामरित्थ फैसल अल हुसेन अन्तर्राष्ट्रिय मैदानमा दीपा शाहीले ह्याट्रिकसहित चार गोल गरेकी थिएन्। नेपालको जितमा गरिमा राईले दुई गोल गरिन्। जितरङ्गे नेपालले तीन अंक जोडेको छ।

समूह 'बीमा'

● एनआइसी एसिया क्यापिटलको ६ मा ६ अफर

एनआइसी एसिया क्यापिटलले छेटी वार्षिक उत्सवको अवसरमा ६ मा ६ अफर योजना सार्वजनिक गरेको छ। लगानी व्यवस्थापन सेवाओं अन्तर्गत क्यापिटलको छेटी वार्षिक उत्सवको अवसरमा लगानी व्यवस्थापन शुल्क ६

रूपैयाँमा एक वर्षका लागि लगानी व्यवस्थापन सेवा उपलब्ध गराउने भएको छ। उक्त अफर योजना २०७९ चैत मासमान्तरमा सञ्चालन हुनेछ।

एनआइसी एसिया बैंक म्युचुअल फन्डअन्तर्गत सञ्चालित 'एनआइसी एसिया डाइनामिक डेप्ट फन्ड'को सिस्टम्याटिक इन्भेस्टमेन्ट चैत मासमान्तरमा सहभागी हुने इकाइधीमध्ये ६ जनालाई एसआइसी बुस्टर सुविधा उपलब्ध गराइनेछ। क्यापिटलले ६ व्यक्ति तथा संस्थालाई परामर्श सेवाशुल्कमा ५० प्रतिशत छुट योजना सार्वजनिक गरेको छ।

क्यापिटलले एनआइसी एसिया डिप्याट सेवाओं अन्तर्गत ०७९ चैत मासमान्तरमा सहभागी हुने ग्राहकलाई विभिन्न अफर सञ्चालन गरेको छ। जसअन्तर्गत १९९ लाइफटाइम डिप्याट योजनामा सहभागी ६ जनालाई व्यापार्याक, १००० लाइफटाइम मेरो सेयर योजनामा सहभागी ६ जनालाई एक हजार क्यापार्याक प्रदान गरिनेछ।

● एससिटी र माछापुच्छे बैंकबीच सम्झौता

नेपाल राष्ट्र बैंकबाट भुक्तानी प्रणाली सञ्चालनको अनुमतिप्राप्त स्पार्ट च्याइस टेक्नोलोजिज लिमिटेड (एससिटी) र माछापुच्छे बैंकबीच बैंकद्वारा सञ्चालित रेमिट्याप वालेटमा स्पार्ट क्युआरमार्फत भुक्तानी सेवा सञ्चालनका लागि सम्झौता भएको छ।

सम्झौतामा एससिटीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत नारायण प्रकाश भुजु र बैंकका नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सर्जुकुमार थापाले हस्ताक्षर गरेका हुन्। एससिटी र रेमिट्याप वालेटबीच भएको यो सहकार्यले देशको समग्र अर्थतन्त्रको विकासमा थप योगदान पुग्ने कम्पनीले अपेक्षा व्यक्त गरेको छ। सञ्चालित अनुसार रेमिट्याप प्रयोगकर्ताले रेमिट्यापमार्फत स्पार्ट क्युआर मर्केन्टहरूलाई भुक्तानी गर्न सक्ने जनाइएको छ।

इममी स्ट्यान्डर्डमा जारी गरी फाइनान्सियल रिक्वियाप अनुसार भुक्तानी तथा फस्टर्ट गर्न भएकाले स्पार्ट क्युआरमार्फत भुक्तानी लिन तथा दिन सहज, सुरक्षित र भरपर्दा रहने कम्पनीको दाबी छ।

● 'नेपाल प्रहरी-एभेष्ट बैंक' छात्रवृत्ति अक्षय कोष स्थापना

एभेष्ट बैंकले नेपाल प्रहरीसँगको सहकार्यमा नेपाल प्रहरी-एभेष्ट बैंक' छात्रवृत्तिका लागि अक्षय कोष स्थापना गरेको छ। बैंकले संस्थागत सामाजिक उत्तराधित्वअन्तर्गत नेपाल पुलिस स्कुलहरूमा अध्ययन गर्ने अमर-सहिद एवं अशक्त, अवकाशप्राप्त,

प्रकासदेखि प्रवह दर्जासम्मका उत्कृष्ट अंक प्राप्त गर्ने नेपाल प्रहरीका सन्ततिहरूलाई उत्प्रेरणास्वरूप जेहेनदार छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने उद्देश्यले अक्षय कोष स्थापना गरेको हो।

नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, प्रहरी कल्याण कोषमा २५ लाख रुपैयाँको अक्षय कोष स्थापना गर्ने समझदारी भएको जनाइएको छ। प्रहरी महानिरीक्षक

कपोरेट

● बैंक तथा लघुवित्तका समस्याप्रति गम्भीर छाँ : प्रधानमन्त्री

धीरजप्रताप सिंह र बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुदेश खालिङ्को उपस्थितिमा नेपाल प्रहरी कल्याण कोषका प्रहरी वरिष्ठ उपरीकक केदार ढकाल र बैंकका नायब महाप्रबन्धक केशवराज पौडेलले सम्पदारीपत्रमा हस्ताक्षर गरेको बैंकले जनाएको छ।

हस्ताक्षरपछि बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुदेश खालिङ्को उक्त अक्षय कोषबाट नेपाल प्रहरीका अमर-सहिद एवं अशक्त, अवकाशप्राप्त अधिकारीहरूका सन्ततिलाई स्थापित अक्षय कोषले शैक्षिक जीवन उन्नत बनाउने विश्वास व्यक्त गरेका थिए। पन्जाब नेसनल बैंक भारतसँग संयुक्त साफेदार रहेको एभेष्ट बैंकले देशभरमा एक सय २४ शाखा, तीन एक्सटेन्सन काउन्टर, ३२ राजस्व सकलन केन्द्र, सात प्रादेशिक कार्यालय, एक सय ६० एटिएममार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ।

● प्रभु इन्स्योरेन्सको ७.०५ प्रतिशत लाभांश पारित

प्रभु इन्स्योरेन्स लिमिटेडले सेयरधनीका लागि वितरण प्रस्ताव गरेको ७ दशमलव शून्य ५ प्रतिशत लाभांश पारित भएको छ। कम्पनीको २७५० वार्षिक साधारणसभाले मंगलबार ६ दशमलव ७ प्रतिशत बोनस सेयर तथा कर प्रयोजनका लागि शून्य दशमलव ३५ प्रतिशत लाभांश वितरण प्रस्ताव पारित गरेको हो। साधारणसभाले आव ०७८/७९ को आर्थिक प्रतिवेदन पनि पारत गरेको जनाइएको छ। साधारणसभामा वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्दै कम्पनीका अध्यक्ष कुसुम लामाले कम्पनीले व्यवसाय वृद्धिसँगै संस्थागत सुधासन, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुदृढ गर्दै समग्र रूपमा बिमा क्षेत्रमा देखिने जोखिमलाई व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरण गर्नेतर ध्यान दिई कार्य आगाडि बढाइरहेको बताए।

कम्पनीले सामाजिक उत्तराधित्वअन्तर्गत समाजसँग प्रत्यक्ष जोडिएर काम गर्ने र समुदायहरूको दिगो आर्थिक र सामाजिक विकासको प्रवर्द्धन तथा उत्थानमा अग्रसर हुने नीतिलाई प्राथमिकतामा राखी विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको र यसलाई भविष्यमा पनि निरन्तरता दिइने उनको भनाइ थिए।

साधारणसभामा विभिन्न सेयरधनीले आफ्नो मन्त्रव्य, जिज्ञासा र सुभाव प्रस्तुत गर्दै कम्पनीको समग्र प्रगति सन्तोषजनक रहेको बताएको कम्पनीले जनाएको छ। त्यसै, वार्षिक साधारणसभामा पेस भएका सामान्य तथा विशेष प्रस्तावहरू बहुमतले पारित भएको जनाइएको छ।

● आइएमई पे र इपिएस कोरिया शाखाबीच भुक्तानीसम्बन्धी सम्झौता

आइएमई पे र वैदेशिक रोजगार विभागअन्तर्गत इपिएस कोरिया शाखाबीच भुक्तानीसम्बन्धी सम्झौता भएको छ। इपिएस कोरिया शाखामार्फत नेपाली श्रमिकलाई कोरिया पठाउने प्रक्रियाका लागि डिजिटल भुक्तानीसम्बन्धी कार्यको प्रवर्द्धन आइएमई पेले गर्ने सम्झौता भएको हो।

नेपाल सरकार, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, वैदेशिक रोजगार विभागअन्तर्गत स्थापना भएको इपिएस कोरिया शाखाले श्रम बजारमा देखिएको समस्या समाधान गर्ने नेपाली श्रमिकलाई कोरिया पठाउन्दै आएको छ। सोही प्रक्रिया सम्पन्न गर्नका लागि आवेदनको दस्तुर तथा अन्य दस्तुरहरू आइएमई पेबाट भुक्तानी गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाइएको कम्पनीले जनाएको छ।

रेमिट्याप सेवाका लागि विश्वापी रूपमा मोबाइल फोनलगायत डिजिटल च्यानलाई सम्बन्धित नेपाली नागरिकले आइएमई पे वालेटमा सीधै दाबी गरी पाउन सक्ने व्यवस्था भएको छ। यो सुविधाले ग्राहकलाई सहज तरिकाले आपनो विदेशमा रहेका परिवार तथा मित्रहरूले पठाएको रकम विनाफ्कर प्राप्त गर्ने मिल्ने कम्पनीले विश्वास व्यक्त गरेको छ।

● लक्ष्मी क्यापिटल बन्यो शैलेश्वरी पावर नेपालको संस्थागत परामर्शदाता

संस्थागत परामर्शदाताका रूपमा कार्य गर्नका लागि लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लिमिटेड र शैलेश्वरी पावर नेपाल प्रालिखीच सम्झौता भएको छ।

सम्झौतामा लक्ष्मी क्यापिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत राजीव सापकोटा र शैलेश्वरी पावर नेपालका प्रबन्धक निर्देशक जगदीशबहादुर पालले हस्ताक्षर गरेका हुन्।

शैलेश्वरी पावर पब्लिक कम्पनीमा परिवर्तन भएपछि लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लिमिटेडले प्राथमिक सेयर निकासनको कार्यसमेत गर्ने सम्झौतामा उल्लेख छ।

डोटीको पूर्वीचौकी गाउँपालिकाको शैलेश्वरी पावर नेपाल प्रालिख्वाल व्यवसायीक रही निर्माणाधीन एक दशमलव ५५ मेगावाट क्षमताको माथिल्ले गड्डीगाड जलविद्युत आयोजनाको ७० प्रतिशत कार्य सम्पन्न भइसकेको कम्पनीले जनाएको छ।

निजी क्षेत्रको सबैभन्दा ठूलो सोलुखोला दुधकोसी जलविद्युत आयोजना' सञ्चालनमा

८६ मेगावाटको सोलुखोला दुधकोसी जलविद्युत आयोजनाबाट व्यवसायिक रूपमा विद्युत उत्पादन सुरु भएको छ। गत २७ माघबाट परीक्षण उत्पादन सुरु गरेको आयोजनाले ७७ फागुनबाट व्यवसायिक उत्पादन सुरु गरेको हो।

सोही सन्दर्भमा प्रवर्द्धक कम्पनी साहस ऊर्जा लिमिटेडले मंगलबाट काठमाडौंमा विशेष समारोह गर्दै आयोजनाको उदाटन गरेको छ। प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहाल 'प्रचण्डले आयोजनाको उदाटन गरेका हुन्। आयोजनाको निर्माण ०७४ माघ ८ गते बाट सुरु भएको थिए। यो आयोजना निजी क्षेत्रबाट सञ्चालनमा आएको सबैभन्दा ठूलो जलविद्युत आयोजना हो। साथै, समग्र नेपालमा सञ्चालनमा आएकामध्ये तेस्रो ठूलो आयोजना हो।

भन्दै १४ अर्ब रुपैयाँ लगानीमा आयोजनाको बनेको हो। तत्कालीन नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बै

दाहल सरकारबाट...

पिडकहरू नै सत्तामा रहेकाले गर्दा पिडित परिवारले न्याय पाउन सक्ने अवस्था अहिले सम्म देखिएको छैन। पुष्पकमल दाहल नेतृत्वको सरकार रहेकाले त्यसलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेकाले गर्दा जनयुद्धमा सलग्न नभएको पार्टी र नेताको नेतृत्वमा सरकार निर्माण गर्ने शान्ति प्रिडितलाई दुँगोमा पुन्याउन उचित हुनेछ।

माओवादीले चितवनको बाँदस्मुडेमा बसमाथि गरेको आक्रमणमा परि मारिएका व्यक्तिका पवित्रले के न्याय पाउलान्? कृष्णप्रसाद अधिकारीको परिवारले के न्याय पाउलान्? आफ्ना छोराको हत्याहरूलाई कारबाहीको माग गर्दै अनसन बसेकै बेला निधन भएका नन्दप्रसाद अधिकारीको परिवारले के न्याय पाउलान्? हालै सरकारले जनयुद्धका बेला मारिएका

व्यक्तिहरूलाई सहिद घोषणा गर्ने निर्णय गरेको छ। के त्यो निर्णयमा माओवादीद्वारा मारिएका व्यक्तिहरूलाई सरकारले सहिद घोषणा गरेको छ त? सरकारले गरेको निर्णयमा सरकारद्वारा मारिएका व्यक्तिहरूको मात्र नाम रहेकाले गर्दा दाहल सरकारले माओवादीद्वारा मारिएका व्यक्तिलाई सहिद घोषण र क्षतिपूर्ति समेत दिन सक्ने सम्भावना नभएकाले गर्दा तत्काल अर्का सरकार निर्माण गरेर तत्कालिन अवस्थामा माओवादी र सरकारी पक्ष दुवैबाट मारिएका र वेपता पारिएका व्यक्तिका परिवारलाई नेपालको कानुन र अन्तर्राष्ट्रिय कानुन अनुसार न्याय र क्षतिपूर्ति दिएर पिडित परिवारलाई न्याय दिनु उपर्युक्त हुनेछ।

पिडक...

राष्ट्रिय मानव आयोगले समेत यस विषयमा चासो राख्दै संक्रमणकालिन न्याय सम्बन्धी सर्वोच्च अदालतको आदेश यस आयोगले विश्वास दिएको सुभाव र अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता बमोजिम हुने गरी ऐन सशोधन र आयोग गठन गर्न सरकारालाई सुभाव दिएको छ। २०७३ मंसिर ५ गते राज्य पक्ष र तत्कालिन सशस्त्र विद्रोही माओवादी पक्षीवीचमा भएको बृहत शान्ति सम्झौतामा संक्रमणकालिन न्यायका माध्यमबाट दण्ड पिडितलाई न्याय प्रदान गरिने भनिएपनि १६ वर्षसम्म

संक्रमणकालिन न्यायका कतिपय विषयहरूलाई दुँगोमा पुन्याइयोको छैन। दण्ड पिडितले लामो समय न्याय नपाएका हुनाले उनीहरू बाध्य भएर सर्वोच्च अदालतमा पुगेका हुन्। न्याय पाउने अधिकारालाई न्यायिक निकायमा प्रवेश गर्न न पाउँदैनन् भन्नु कुनै सर्तमा पनि उचित मान्य सकिंदैन।

तत्कालिन विद्रोही पक्षमा हस्ताक्षर कर्ता पुष्पकमल दाहल ३ पटक र अर्का नेता बाहुराम भट्टराई १ पटक गरी सरकारको नेतृत्वमा पुगेका भएपनि उनीहरूले सत्तामा पुगेपछि पिडितलाई न्याय दिने कार्यालाई अधिबढाउन सकेका थिएनन्। अहिले पनि दाहल नै प्रधानमन्त्री रहेका र शान्ति प्रतिक्रियामा

माओवादी आउँदा काग्रेसको सरकार रहेको थियो भने अहिले पनि काग्रेसके सहयोगमा आठ दलीय गठबन्धनको सरकार रहेकाले गर्दा हिजोको विद्रोही पक्ष र राज्य पक्ष एकै ठाउँमा रहेकाले गर्दा पिडितले न्याय पाउँछन् भन्ने विश्वास पिडित पक्षलाई नभएकाले उनीहरू अदालतको शरणमा पुगेका हुन्।

पिडित पक्षले न्याय मान्युलाई गलत भन्न सकिने अवस्था नरहेकाले गर्दा नै अदालतले पुष्पकमल दाहल विरुद्धको मुद्दा दर्ता गर्ने आदेश दिएपछि मात्र सरकारले केही चासो देखाएको छ। १६ वर्षसम्म पनि न्याय किन पाउन त पिडितले? त्यसको जवाप सरकारले किन दिनु नपर्ने त?

सरकारबाटै...

व्यहोरा खुलाएर अदालत पुगेकामा सर्वोच्च अदालतको प्रशासनले निवेदन दरपात गरिएको दिएको छ।

सर्वोच्च अदालतले दरपातलाई बदर गर्दै निवेदन दर्ता गर्ने आदेश यस दिएपछि प्रधानमन्त्री समेत रहेका माओवादी केन्द्रका अध्यक्षकै पार्टीले विज्ञप्ति नै निकालेर धन्यवादीको भाषा प्रयोग गरी आदेशको विरोध गरेको छ। सत्ता गठबन्धनमा रहेका नै दलहस्ते नै आदेशको

विरोध गर्दै शान्ति प्रक्रियालाई दुँगोमा पुन्याउने विज्ञप्तिमार्फत जानकारी गराएका छन्। कार्यपालेका प्रमुखबाटे आदेशको विरोध हुनु भनेको कानुनको पालना गर्दिन भन्न खोज्नु भएको जस्तो अहिले देखिएको छ।

कानुनको पालना गर्ने जिम्मेवारी सरकार कै हो तर सरकार प्रमुख प्रधानमन्त्रीकै पार्टीबाट अदालतलको ओदशको विरोध भएपछि त्यसको चौतर्फी विरोध भएको छ। मानवअधिकारावादीहरू र पिडितहरूले त्यसको विरोध गरिएको छ। सत्ता गठबन्धनमा रहेका नै दलहस्ते नै आदेशको विरोध गरिएको छ।

दाहल नेतृत्वको सरकारलाई नयाँ संकट थिएपछि जानकारी गराएका छन्। पहुँचका आधारमा पिडितहरूले माफी पाइरहेका छन् भने पिडितहरूले लामो समयसम्म न्याय पाउन सकेका छैनन् त्यसैले उनीहरू न्याय मानन अदालत पुगेका छन्। जनतालाई न्याय दिलाउने काम सरकारको हो भने न्याय दिने काम न्यायालयको हो। तर न्याय दिलाउने सरकार प्रमुखले नै न्यायालयको आदेश नमान्ने हो भने राज्यको यी तीन प्रमुख अझूहरू बीचमा द्वन्द्व बढ्ने सम्भावना समेत देखिएको छ।

सर्वोच्चले लिखित रूमपा आइतबार सार्वजनिक गरेको आदेशमा भनिएको छ द्वन्द्वप्रिडितले न्याय पाउने विषयहरू सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगको क्षेत्रभित्र पर्ने भन्दै दर्ता गर्न अस्तीकार गरेको थियो। त्यसपछि मात्र निवेदकहरू सर्वोच्च अदालत पुगेका थिए।

सर्वोच्चले लिखित रूमपा आइतबार सार्वजनिक गरेको आदेशमा भनिएको छ द्वन्द्वप्रिडितले न्याय पाउने विषयहरू अनन्तकालसम्म अल्काएर राख्न नमिले उल्लेख गरेको छ। न्यायाधिश ईवरप्रसाद खतिवडा र हरिप्रसाद पूँयालूको ओदशमा दण्डहिनतालाई राज्यले प्रोत्साहन गर्न नभएर द्वन्द्वका कारणबाट सिर्जित परिणामलाई न्यायिक तवरबाट मनासिव समयभित्र व्यवस्थापन गर्नुपर्न उल्लेख गरिएको छ। सर्वोच्चले सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप र वेपता छानविन आयोग अहिलेपनि निस्क्रिय

प्रायः रहेको अवस्थामा रहेको आदेशमा उल्लेख गरिएको छ। सर्वोच्चले यस अधि नै मानवअधिकारको गम्भीर उल्लंघन भएको विश्वासमा माफी मिनाहा नपाउने नजिर प्रतिपादन गरिसकेको छ। त्यसैले समेत उल्लेख गर्दै आदेशमा भनिएको छ। संक्रमणकालिन न्याय प्रक्रिया अधि बढेको भनिएपनि १६ वर्षसम्म पिडितहरूलाई संक्रमणकालिन न्याय प्रक्रियाबाट सम्बोधन नगरिएको तथ्यहरू निवेदनमा उल्लेख गरिएको देखिन्छ भने आदेशमा लेखिएको छ। सत्ता गठबन्धनमा रहेका नै दलको बैठक बस्नुअधि नै आइतबार माओवादीले द्वन्द्वकालको विषयमा माओवादी विरुद्धको भन्दै अप्रत्यक्ष रूपमा न्यायाधिशहरूमाथि खनिएको थियो। माओवादीले त विज्ञप्ति नै जारी गरेर उक्त निर्णयको विरोध गरेको छ।

प्रधानमन्त्रीलाई मुद्दा लगाउने कार्य नै गलत भएको बताएका छन्। प्रधानमन्त्री भएको कारण उनाले छुटकारा पाउन सपैदैनन्। न्यायका आपाडि सबै नागरिक समान हुन्। के प्रधानमन्त्रीलाई चाँहि कानुन लाग्दैन त? नौ दलको सत्ता गठबन्धनले शान्ति प्रक्रियालाई दुँगो लगाउने निर्णय गरेको भएपनि कहिले सम्ममा दुँगो लगाउने र पिडितहरूले कहिले न्याय पाउने भन्नेमा उनीहरू चुप रहेका छन्। नौ दलले अहिले संविधान निरूपण उल्लेख गरिएको छ। नौ दलको आदेशमा भन्दै आएका भएपनि गणतन्त्रको विरोध गर्न पाउने अधिकार संविधानले नै सुनिश्चित गरेको छ।

संविधानले सार्वभौमसत्ता राष्ट्रिय अखण्डता र जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता बाहेक अरु सबैलाई परिवर्तीनीय भनेकाले जनताले चाहेको खण्डमा गणतन्त्र नै फालिन सक्छ। मुलुकमा राजनीतिक अस्थिरताको कारक माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष नै रहेका र उनेको असिथर चरित्रले गर्दा जनताका एक प्रकारको नैराश्यात बढ्दै गरिएको छ। जनताको ध्यान आफूतिर खिच्काका लागि माओवादी सहितका अन्य केही दल र तिनका नेताहरू लगि परेका छन्। जसको प्रत्यक्ष प्रमाण हो बहालाला प्रधानमन्त्रीलाई मुद्दा लगाइनु हुँदैन भन्नु।

उपलब्ध गराउने गरेको हुनाले भारतमा तरकारी उत्पादन राख्ने हुने भएको त्यहाँ सस्तो मुल्यमा तरकारी पाइने भएपनि भारतमा व्यावसायीहरूले महंगो मूल्यमा बेच्न नेपालमा लाग्ने गरेका छन्। भारतमा सरकारले कृषकहरूलाई तरकारीमा विषेश अनुदान र मल, विज लागाएर सबै कुरा सहुलियत दरमा

छैनन् प्रत्येक नेपाली जनताको भान्सामा विषादी पाकिरहेको छ। के आफ्नो जनता मारेर छिमेकीलाई रिभाउन दाहल सरकार गठन गरिएको हो त? भेरेर जनताले किन प्रश्न नसोध्ने, आठ दलीय गठबन्धनले आफ्नो सत्ता स्वार्थलाई पुरा गर्न प्रत्येक नेपाली जनताको भान्सामा विष पाकिरह्न्दा पनि त्यसको नियन्त्रण नगर्नु भनेको आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्नका लागि मात्र जनतालाई मरेर भनेको होइन र? सरकारको काम कर्तव्य भनेको पहिला आफ्नो जनतालाई भुक्ता गर्नु होइन र? आफ्नो जनताको स्वार्थमाथि खेलवाड गर्ने अधिकार उत्पादक कृषकहरू तुलो मारमा परेको मात्र

बर्डफ्लुपीडित पुराना

किसानले पनि राहत पाउने

काडमाडौं। क